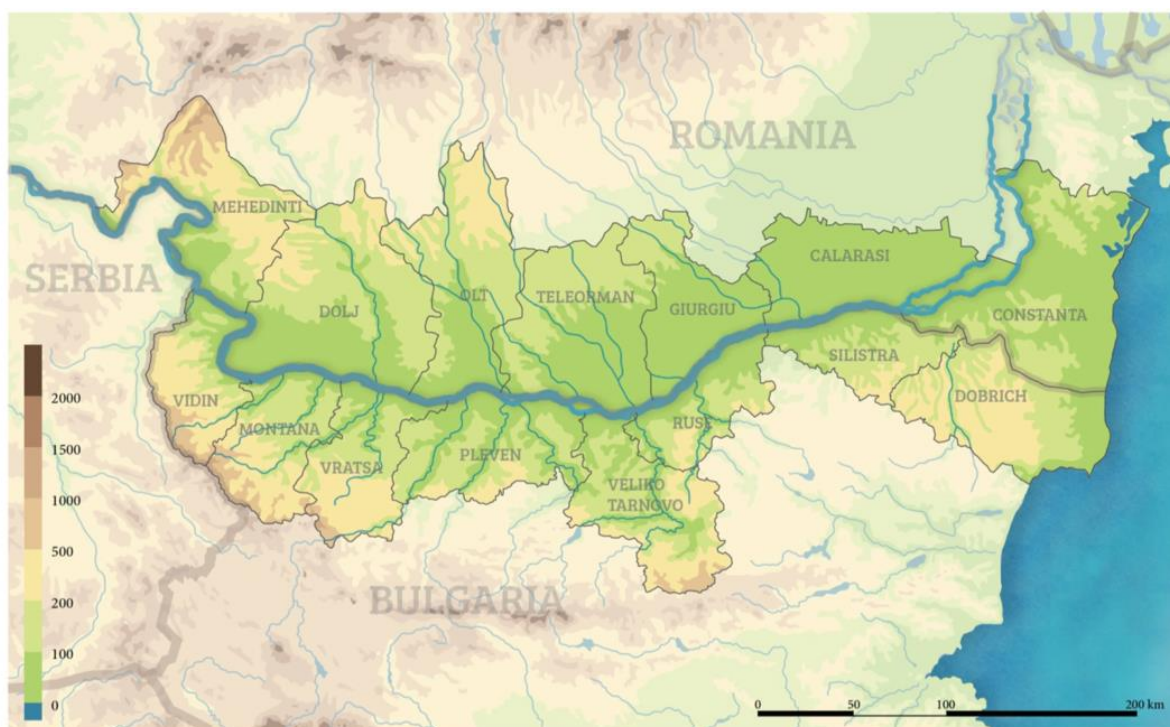

Програма Interreg VI-A Румъния-България

- Окончателна версия -

Февруари 2022

Одобрен от СРГ

Съдържание

1. Програмна стратегия: основни предизвикателства и отговори на политиките за развитие	5
1.1. Програмна област (2000 знака)	5
1.2. Обобщение на основните съвместни предизвикателства, като се вземат предвид икономическите, социалните и териториални различия, както и неравенствата, потребностите от съвместни инвестиции и допълването и синергиите с други форми на подкрепа, научени уроци от предишен опит и макрорегионални стратегии и стратегии за водни басейни, които цялостно или частично покриват програмната област. (50000 знака)5	
1.2.1. Съвместни предизвикателства и програмна стратегия.....	5
1.2.2. Допълняемост и взаимодействие с други форми на подкрепа	15
1.2.4. Научени уроци от предишен опит	18
1.2.5. Координация с макрорегионалните стратегии	20
1.3. Обосновка за избора на целите на политиката и специфичните цели на Interreg, съответните приоритети, специфични цели и формите на подкрепа, адресиращи, където е подходящо, липсващите връзки в трансграничната инфраструктура	21
2. Приоритети	26
2.1. Приоритет 1: Добре свързан регион	26
2.1.1. Специфична цел: 3 (ii) Развитие и засилване на климатична устойчивост на изменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително по-добър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност;	26
2.2. Приоритет 2: По-зелен регион.....	33
2.2.1. Специфична цел: 2 (vi) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, като се вземат предвид екосистемни подходи	33
2.2.2. Специфична цел: 2 (vii) Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване	40
2.3. Приоритет 3: Образован регион	45

2.3.1. Специфична цел: 4 (ii). Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда (принос към СЦ 4.5 ЕСФ +)	45
2.4. Приоритет 4: Интегриран регион.....	52
2.4.1. Специфична цел: 5 (ii) Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	52
3. Финансов план	60
3.1 Финансови бюджетни рамки по години.....	60
3.2 Общо финансови рамки по фондове и национално съфинансиране.....	62
4. Предприети действия за включване на съответните програмни партньори в подготовката на програмата Interreg и ролята на тези програмни партньори в изпълнението, мониторинга и оценката	63
5. Подход за комуникация и видимост за програмата Interreg	67
6.	69
7. Разпоредби за прилагане.....	70
7.1. Програмни органи	70
7.2. Процедура за създаване на Съвместния секретариат	70
7.3 Разпределение на задълженията между участващите държави-членки и, когато е приложимо, трети държави и задморски територии, в случай на финансови корекции, наложени от управляващия орган или Комисията.....	72
8. Използване на единични разходи, еднократни суми, фиксирани ставки и финансиране, което не е свързано с разходите.....	73
Приложение 3. Списък на планираните операции от стратегическо значение с график – чл.17(3)	74

ПРИЛОЖЕНИЕ

ШАБЛОН ЗА INTERREG ПРОГРАМИ¹

CCI	[15 знака]
Заглавие	Програма Interreg VI-A Румъния-България
Версия	Чернова 0
Първа година	2021
Последна година	2027
Допустима от	01.01.2021
Допустима до	31.12.2029
Номер на решението на Комисията	
Дата на решението на Комисията	
Номер на решение за изменение на програмата	
Дата на влизане в сила на решение за изменение на програмата	
Ключови NUTS региони, обхванати от програмата	България BG311 - Видин BG312 - Монтана BG313 - Враца BG314 - Плевен BG321 - Велико Търново BG323 - Русе BG325 - Силистра BG332 - Добрич Румъния RO223 – Констанца (Constanța) RO312 – Кълъраш (Călărași) RO314 – Гюргево (Giurgiu) RO317 – Телеорман (Teleorman) RO411 – Должж (Dolj) RO413 – Мехединци (Mehedinți) RO414 – Олт (Olt)
Направление	A

¹

Без да се засяга по-нататъшното привеждане в съответствие с резултата от междуинституционалните преговори по членовете на РОР и специфичните за фонда разпоредби. Съгласуване с външните програми на Interreg все още предстои.

1. Програмна стратегия: основни предизвикателства и отговори на политиките за развитие

1.1. Програмна област (2000 знака)

Програмата Interreg VI-A Румъния-България (програма RO-BG) се простира в седем окръга в южната част на Румъния (Мехединци, Долж, Олт, Телеорман, Гюргево, Кълъраш и Констанца) и осем области в северната част на България (Видин, Враца, Монтана, Велико Търново, Плевен, Русе, Добрич и Силистра). Всички 15 ключови NUTS3 региона са разположени по протежение на 630 км от румъно-българската румъно-българската граница.

Програмната зона (карта в Приложение 1) обхваща обща територия от 69,285 кв. км, което възлиза на 19,8% от територията на двете държави, като около две трети попадат в Румъния и една трета в България. В нея живеят около 4,20 милиона жители (1,35 милиона в България и 2,85 милиона в Румъния). Основният географски елемент, оформящ целия пейзаж, е река Дунав, която се простира по протежението на 470 км по границата от запад на изток. Само две области, Добрич (BG) и Констанца (RO), са свързани по суша, на изток.

Територията е предимно селска, а големи площи се използват за земеделие. Има и значително големи участъци, покрити с гори и водни обекти, предимно притоци на р. Дунав. Районът обхваща и много природни обекти от двете страни на границата, с богато биологично разнообразие (много обекти от "Натура 2000" и Рамсар).

От социално-икономическа перспектива, трансграничната зона е една от най-слабо развитите територии в ЕС. Всички региони в обхвата на програмата изостават в сравнение с други региони в ЕС и в двете държави, и са изправени пред значителни различия, които с времето са останали константни. Като цяло ниското ниво на икономическо развитие отслабва бизнес средата и насърчава емиграцията, което от своя страна пречи на региона да реализира своя потенциал. „Твърдата“ граница по поречието на река Дунав води до разделението север-юг, особено по отношение на физическата достъпност и свързаност, докато различните езици и административни бариери увеличават структурните предизвикателства, засягащи трансграничната зона.

1.2. Обобщение на основните съвместни предизвикателства, като се вземат предвид икономическите, социалните и териториални различия, както и неравенствата, потребностите от съвместни инвестиции и допълването и синергиите с други форми на подкрепа, научени уроци от предишен опит и макрорегионални стратегии и стратегии за водни басейни, които цялостно или частично покриват програмната област. (50000 знака)

1.2.1. Съвместни предизвикателства и програмна стратегия

Въз основа на основните предизвикателства за развитие, идентифицирани на нивото на трансграничния регион, вземайки предвид уроците, извлечени от изпълнението на двете предишни програми в района и отчитайки другите налични форми на подкрепа, както и стратегическата рамка от значение за района, са идентифицирани следните нужди от съвместни инвестиции.

Регионална икономика

Въпреки положителното икономическо развитие, трансграничната зона RO-BG се нарежда сред най-слабо развитите територии в ЕС и е изправена пред значителни икономически различия между северната и южната страна на р. Дунав. Според данни на Евростат за 2017 г, четири от

шестте ключови NUTS2 региона, покриващи трансграничната зона, попадат в десетте най-бедни региона на ниво ЕС. В сравнение с румънските, българските области са имали по-ниски темпове на растеж на БВП през времето, допринасяйки само с 24% към общия БВП на съответната област и имат среден БВП на глава от населението от около 4600 евро, което представлява 70% от този на съответните области в Румъния (данни за 2017 г.).

Различията в развитието също се проявяват между отделните територии от всяка страна на границата. Като цяло вътрешнорегионалните различия изглеждат по-силно изразени от румънската страна на границата, имайки в предвид че Констанца и Долж, допринасят с 45% за целия БВП на трансграничната зона и с 60% за БВП на румънската част (милиони, съгласностандарт за покупателна способност, данни за 2017 г.). От българска страна Русе, Велико Търново, Враца и Плевен се представят по-добре от останалите области, но по-зле от своите румънски партньори. Силистра и Видин поддържат тревожно ниско ниво на икономическо развитие, като нивата на БВП са под 20% от средното за трансграничната зона.

Значителните структурни недостатъци възпрепятстват общата конкурентоспособност. Както се вижда от Индекса на регионалната конкурентоспособност на ЕС и се подчертава в Документа за трансгранична ориентация (BOR), както българският, така и румънският регион по границата на р. Дунав са сред най-слабо представящите се в ЕС. Общата им конкурентоспособност е затруднена от значителни структурни недостатъци, произтичащи или от недостатъци на национално ниво (такъв е случаят с показатели като „качество на институциите“, „образование“ или „здравеопазване“), или на регионално ниво (като лоша инфраструктура) .

От двете страни на границата икономическата активност се влияе от дългогодишни предизвикателства, свързани с производителността и специализацията. Според Националните статистически институти на Румъния и България, броят на предприятията се е увеличил в трансграничната зона с 6,1% от 2013 г., повече от румънска страна (9,1%)², отколкото в българските региони (3,2%)³. Гъстотата на МСП, обаче, все още е доста под средната за ЕС. Ограниченото ниво на координация между националните и регионалните институции по отношение на подкрепата за иновации и предприемачество и допълнителните проблеми на пазара на труда, като емиграция на висококвалифицирана работна сила и по-ниска достъпност, представляват редица предизвикателства за МСП в региона. Промислеността, услугите и търговията са съсредоточени в няколко центъра, най-вече в Румъния и в източната част на региона. Липсата на иновации и лошата дигитализация на предприятията им пречат да реагират ефективно на търсенето на клиентите и да се приведат в съответствие с глобалните усилия за опазване на околната среда.

Предприятията са разположени предимно в източната част на територията и в по-развитите области. Има приблизително 120 хиляди активни компании в трансграничния район, относително равномерно разпределени от двете страни на границата. Те представляват около 11% от всички действащи компании в Румъния и 14,5% от общия брой в България. В сравнение с тези в останалата част на територията, МСП в трансграничната зона са изправени пред предизвикателства по отношение на по-ниската достъпност, високата зависимост от ограничен брой сектори и относително незрялата екосистема за иновации и предприемачество. Те обикновено зависят от съседните градове за предоставяне на общи услуги и са изправени пред доста неблагоприятна законодателна и административна подкрепа⁴.

Недостатъчното трансгранично сътрудничество лишава региона от неговия потенциал. Оценка показват, че правните и административните бариери, възпрепятстващи трансграничното сътрудничество, намаляват регионалния БВП с приблизително 3,5% и заетостта с 6-8%. Повечето от

² <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table> (INT101O - Активни предприятия, по дейност на националната икономика на ниво раздел CANE Rev.2, размерни класове на броя на служителите, макрорегиони, региони на развитие и окръзи)

³ <https://www.nsi.bg/en/content/12907/%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F/regions-districts-and-municipalities-republic-bulgaria-2013>

⁴ ESPON, 2017

това е причинено от неефективно използване на икономиките на агломерацията, на доверителния капитал и на производствения капацитет⁵.

Като цяло има почти 1 милион служители в трансграничната зона, концентрирани в традиционните, нискотехнологични и ниско интензивни сектори. Като цяло селското стопанство заема най-ниския дял на заетите, но значимостта му леко се е увеличила от 5,2% през 2012 г. на 5,8% през 2017 г. Индустриалният сектор постепенно е намалил броя на заетите, но все пак остава по-висок от средния за ЕС от 15,3% (към 2016 г.). От българската страна на границата секторът бележи леко увеличение на заетостта, което показва известен потенциал за привличане на инвестиции за модернизация и иновации⁶. Промислеността е тясно свързана с производството и разпределението на електроенергия както в трансграничната зона на Румъния, така и в България, както е случаят в Долж и Русе или нефтената и химическата промишленост в Констанца, Русе и Олт. Русе има две индустриални зони, които съдържат логистичен и бизнес парк, но ако погледнем неговия „град - близък“ Гюргево, развитието е ограничено. Секторът на услугите допринася с повече от 40% за общия брой на заетите, докато други икономически сектори, като търговията на дребно и строителството, съставляват около 26-27% от общия брой.

Подкрепен от богатото природно и културно наследство, туризмът може да осигури добри условия за икономическа диверсификация в целия трансграничен район, но неговият потенциал остава неизползван. Двете страни на граничния регион споделят силно общо историческо и културно наследство - например останки от римско време, религиозни обекти, традиции. Черноморското крайбрежие е популярна туристическа дестинация, макар и ограничена от продължителност на сезона. Многобройни атракции има по цялата р. Дунав, включително със самата река.

Туристическите обекти и обектите на наследството, обаче, не се използват според потенциала им. Тази ситуация се генерира от различни фактори като: лошо качество на туристическата инфраструктура (свързани удобства), деградация на обектите и замърсяване (в случая на природни обекти), ограничена достъпност и лоша транспортна инфраструктура, липса на подкрепящи услуги и неефективно насърчаване, както и липса на работна сила (квалифицирани работници). Туристическото предлагане не е координирано от двете страни на границата.

Ниската физическа свързаност предотвратява местните предприятия да се възползват от потенциалния трансграничен пазар и от предимствата на участието в трансгранични бизнес екосистеми. В по-голямата част от района физическата бариера, наложена от р. Дунав, е най-важният фактор, възпрепятстващ бизнеса през границата⁷. Докато дигитализацията може да бъде алтернативен начин за практическо преодоляване на реката, по-добрата физическа мобилност е от съществено значение за малкия местен бизнес и достигането до нови пазари и нови клиенти.

Основни инвестиционни нужди

- *Необходимо е по-добър достъп до финансиране за МСП през целия им бизнес жизнен цикъл, за да им позволи да се развият, процъфтяват и разширяват в международен план; подкрепата за прехода към устойчивост и цифровизация е особено важна, за да се повиши тяхната конкурентоспособност и да им се помогне да получат достъп до неизползвания потенциал за развитие.*
- *Цифровата свързаност трябва да се подобри, за да подпомогне инвестициите в икономическото съживяване на региона, да компенсира липсата на физическа*

⁵ ЕК, Количествено определяне на ефектите от законови и административни гранични пречки в сухопътните гранични региони,
https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/boosting_growth/quantif_effect_borders_obstacles.pdf

⁶ Териториален анализ на трансграничния регион Румъния-България, [200618-териториален анализ-актуализиран.pdf \(interregviarobg.eu\)](https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/obstacle_border/final_report.pdf)

⁷ ЕК, Облекчаване на правни и административни пречки в граничните региони на ЕС, 2017 г.,
https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/obstacle_border/final_report.pdf

свързаност и да помогне на МСП да възприемат електронната търговия като начин за достигане до нови пазари. Насърчават се и съвместни електронни решения.

- *Инвестициите във веригата на стойността на туризма могат също да допринесат за икономическото съживяване и да увеличат привлекателността на региона като дестинация за зелен туризъм / културно наследство. Свързаните сектори, като селскостопанската и хранителната индустрия, също могат да подпомогнат диверсификацията на местната икономика.*
- *По-безопасна и екологична транспортна инфраструктура също би била от полза за местната икономика, чрез привлечение на повече посетители в региона. Това също би увеличило местната и регионалната мобилност, подобрявайки достъпа на МСП до трансграничните пазари, знания и подкрепа.*

Свързаност

Двете страни на Дунавските граници се характеризират със силно изразена посока на развитие на селищата изток – запад. През последните години връзките север-юг загубиха своя приоритетен статут, тъй като инвестициите бяха насочени към завършване на пътния и железопътен сегмент на коридорите Рейн Дунав и Ориент Изток. Следователно трансграничната територия остава несвързана с основните транспортни мрежи на ЕС, а р. Дунав все още е единствената силна и непрекъсната връзка с Централна Европа.

„Твърдата граница“ между двете страни (извън Шенген) и малкият брой гранични пунктове силно възпрепятстват мобилността през границата. Различни национални транспортни коридори са пренасочени към малкото гранични пунктове, които са на разположение в момента, тъй като има само два моста, пресичащи р. Дунав на разстояние 470 км (Гюргево - Русе и Калафат - Видин). Най-важният граничен пункт за товарен превоз остава мостът Гюргево-Русе, докато мостът Видин-Калафат и преминаването Вама Веке-Дуранкулак са второстепенни връзки. Наземният граничен преход в източната част осигурява най-добрите условия по отношение на трансграничната свързаност.⁸ В допълнение, предварително предпроектно проучване, разработено в рамките на проект SPATIAL, анализира възможността за изграждане на нови мостове в Кълъраш-Силистра, Гюргево-Русе, Бекет-Оряхово, Турну Мъгуреле - Никопол. Също така, през 2019 г. беше подписан Меморандум между двете министерства на транспорта за анализ на евентуалното местоположение на 3-тия мост за подготовка на предпроектното проучване.

Транспортът на товари и пътници по р. Дунав е под потенциала си. Количеството товарни превози по различни участъци на р. Дунав е 10 пъти по-ниско от това на най-ефективните вътрешни водни пътища в Европа. Основните предизвикателства, които намаляват ефективността на водния транспорт, са свързани с плитката дълбочина на реката и ограничения капацитет на пристанищата (включително техните връзки с вътрешността).

Качеството на пътищата значително се повишава през последните години (особено от българска страна), но гъстотата им все още е под средната за ЕС и инфраструктурата не е ефективна в подкрепа на пристанища или водни гранични пунктове. Все още липсват магистрали, тъй като единственият сегмент в трансграничната зона е магистрала А2 между Констанца и Букурещ.

Пристанищата от двете страни нямат ефективна транспортна инфраструктура, която да обслужва по-голяма територия. Силистра и Лом нямат пътни пояси, което затруднява товарите да достигнат или напуснат пристанищата. С изключение на Констанца, нито едно от пристанищата по р. Дунав не се обслужва от магистрала; някои са свързани с железопътни линии, повечето от които са в лошо

⁸https://www.interregbog.eu/images/fisiere/Future%20programme/200618_Territorial%20analysis_updated.pdf
Предварителен анализ на въздействието беше извършен като част от предварителното проучване за осъществимост на „Изграждане на мост между Румъния и България“, синтез на разположение на <http://www.spatial.mdrap.ro/files/Project%20results/Work%20Package%206/Brosura%20Proiect%20pilot%20transport.pdf>

състояние. Най-развитите дунавски пристанища по отношение на товарите са от румънската част и са свързани с по-големи градове.

Нито един от двата сегмента на коридора EuroVelo, минаващи през Румъния и България, не е развит или поне обозначен. Повечето от маршрутите на EuroVelo 6 са завършени или поне обозначени в цяла Европа, но сегментите на EuroVelo 13 и EuroVelo 6 между Румъния и България все още не са развити. Завършването им ще осигури пълен велосипеден маршрут от 3 653 км, свързващ важни туристически атракции в Европа. Това може значително да стимулира туристическата активност, да укрепи местната икономика, като същевременно осигури устойчив транспортен коридор между населените места по Дунава.

Железопътният транспорт е слабо развит и недостатъчно използван. Единствената високоскоростна отсечка (до 160 км/ч) е в Румъния, между Констанца и Букурещ. От българска страна липсват високоскоростни отсечки, но повечето от железопътната инфраструктура е електрифицирана. Тази територия се обслужва от четири важни линии, свързващи Варна със София, но също така продължаващи до важните гранични пунктове при Русе и Видин. За съжаление, това не е случаят с румънските железници, където повечето линии, които вървят към Дунава, са задънени изходим и не са електрифицирани. Следователно ролята на железопътната инфраструктура остава доста локална.

Понастоящем в района няма конкретна, функционална интермодална транспортна система. Единственото разпознаваемо мултимодално съоръжение се намира в пристанището Констанца, Румъния. Една от основните пречки за вътрешномодалността в региона е фактът, че железопътната инфраструктура, свързана с пристанищата, е или неработоспособна, или липсват преки връзки с водната транспортна инфраструктура. Това изисква по-добра оптимизация на съществуващата инфраструктура, както и по-добри вътрешни връзки за пристанищата в района.

Въпреки това, местоположението на двете държави, както и данните за транспортните средства, използвани за товарен транспорт, показват висок потенциал за развитие на интермодалност в трансграничния регион⁹. Необходимо е такова развитие, тъй като вътрешните водни пътища са основният транспортен път между Източна и Западна Европа през коридора ТЕН-Т Рейн-Дунав. В този смисъл няколко града по границата са ключови точки за интермодалната транспортна система на трансграничния регион: Русе, Видин и Горна Оряховица (в България) и Констанца, Калафат и Гюргево (търговски транспорт), Корабия, Турну Мъгуреле, Олтеница, Кълъраш (туристически транспорт) (в Румъния).

Поради липса на свързаност и по-ниска гъстота на селищната мрежа, населението по поречието на р. Дунав в трансграничната зона има лош достъп до услуги от общ интерес (services of general interest - SGI). Ето защо, повечето окръзи и области на трансграничната територия се считат за „вътрешни периферии“ по отношение на достъпността (достъп до услуги от общ интерес и до градските центрове), територии, които са изправени пред специфични предизвикателства. Единственото изключение е трансграничната градска система на Гюргево и Русе заедно с Черноморското крайбрежие.

По отношение на цифровата свързаност, нито една от двете страни не успя да постигне 100% покритие с широколентов достъп. Силистра е единствената област, която постигна тази цел, докато останалите области все още остават между 70 и 75% покритие. От друга страна, Румъния е между малкото държави, в които над 45% от домакинствата имат абонамент за свръхбърза широколентова връзка (над 100Mbps). Докато покритието за фиксирана широколентова връзка все още е малко под целите за 2020 г., свръхбързата широколентова връзка, достъпна предимно в големите градове, напредва бързо. Селските райони с ниска плътност на населението все още са изправени пред проблеми по отношение на широколентовото покритие. Инвестициите в по-добра, по-надеждна и

⁹ IntermodalCBC (ROBG 2, проект, финансиран по програма Interreg VA Румъния-България), Стратегия относно консолидацията на мрежата ТЕН-Т чрез подобряване на капацитета на интермодалните възли в граничния регион Румъния-България 2018-2050.

по-бърза свързаност биха спомогнали за привличането на бизнеси с по-висока добавена стойност и са предпоставка за подобряване на нивото на дигитализация.

Основни инвестиционни нужди

Тъй като река Дунав все още действа като важна бариера по отношение на трансграничната териториална свързаност, основните инвестиционни нужди се отнасят до недостатъчната гъстота и качество на транспортната инфраструктура, автомобилен, железопътен, воден или други видове транспорт.

Необходим е последователен, стратегически подход за максимизиране на добавената стойност на инвестициите и за осигуряване на ползи за цялата трансгранична зона. Съвместните инвестиции трябва да имат за цел да подобрят достъпа и мобилността, като допринесат за целите на Зелената сделка на ЕС и насърчат преминаването към по-устойчиви видове транспорт.

За тази цел са необходими инвестиции за:

- По-нататъшно развитие на маршрута EuroVelo 6 в трансграничния регион, което би допринесло за засилване на туристическата активност, укрепване на местната икономика, като също така и осигуряване на устойчив транспортен коридор между населените места по р. Дунав;*
- Подобряване на условията за навигация и сигурност по река Дунав и Черно море, чрез намаляване броя на “тесните места” и развитие и изпълнение на съвместни координирани стратегии и интегрирани мерки; подобрене на представянето на речния транспорт по река Дунав, чрез увеличаване на дълбочината на реката, пристанищния капацитет и безопасността на транспорта;*
- Подобряване на представянето на трансграничния железопътен транспорт, чрез модернизиране и разширяване на железопътната инфраструктура и чрез модернизация, реконструкция и строеж на железопътни гари и спирки;*
- Подобряване на оскъдните в момента връзки на вътрешността на страните с пристанищата (железопътни и пътни) чрез модернизиране и удължаване на второстепенните пътища и железопътни линии, обслужващи пристанища и водни гранични преходи;*
- Идентифициране и адресиране на слабите места и подкрепа за подготвителния процес за по-нататъшно подобряване на граничната свързаност, включително изграждането на нови мостове, пресичащи Дунава, разширяване и надграждане на железопътната инфраструктура, подобряване на фериботния транспорт и др.;*
- Адресиране на липсващите връзки в пътната и железопътната инфраструктура през границата и липсата на връзка между по-малко населените места и градовете;*
- Разработване на транспортна интермодалност чрез въвеждане на терминали или модални трансферни пунктове в ключовите точки по Дунава.*

Изменението на климата и опазване на околната среда

Районът включва няколко природни парка и защитени зони, както и три национални биосферни резервата, с важен потенциал за туристическа експлоатация. Те са разположени в южната част на биосферния резерват на делтата на р. Дунав - морска зона (разположена в Програмната зона), с обща площ от 32,5 хектара в Румъния, и биосферните резервати Чупрене и Сребърна (обект от Рамсар) в България, покриващи обща площ от 2,3 ха. Зоните на “Натура 2000” покриват площ от 2,21 милиона ха, от които 46,70% в Румъния и 53,30% в България. Констанца определено е областта с най-много зони в “Натура 2000” в района (38), особено поради голямото биологично разнообразие в близост до делтата на р. Дунав и в крайбрежната зона.

Счита се, че цялата зона има висока степен на уязвимост към изменението на климата. С нарастващите средногодишни температури регионът се сблъсква с различни екстремни метеорологични явления, най-вече торнадо, силен вятър, голяма градушка и проливни дъждове, както и по-тежки засушавания, които са нетипични за този район. Румънската страна е по-изложена, особено окръг Констанца, в случая на торнадо. Освен това ерозията, заедно с бурите и реките, оттичащи се в ниско разположените крайбрежни райони, са основните фактори, предизвикващи риск от наводнения в крайбрежието. Крайбрежната ерозия представлява заплаха не само за домакинствата или икономическите дейности, но и за биологичното разнообразие. Сушите ще имат сериозни последици в селскостопанския сектор и също ще доведат до опустиняване.

Цялата трансгранична зона е изправена пред значителни предизвикателства във връзка с поддържането и защитата на качеството на околната си среда и смекчаването на негативните ефекти от човешките дейности. Защитените зони, включително обектите от "Натура 2000", са изложени на големи рискове поради незаконна сеч, туризъм, строежи и незаконен лов. Обезлесяването е основно предизвикателство от двете страни на границата. Тези проблеми се задълбочават от административни проблеми, като липсата на планове за управление. Специални усилия трябва да бъдат насочени към зоните на "Натура 2000" и съществуващите конфликти в районите, особено по отношение на определянето на повече зони по "Натура 2000", по изпълнението на осъществявани планове за управление и намирането на най-добрите начини за спиране на сечта и унищожаването.

Основните природни рискове в трансграничната зона са наводнения, земетресения и свлачища. Всички населени места в заливната зона на р. Дунав са изложени на чести наводнения. Извън заливната зона на р. Дунав, най-големите райони, засегнати от риск от наводнения, се намират в Мехединци, Гюргево и Констанца (Румъния), Монтана, Велико Търново и Плевен (България). Епицентричната зона на Вранча има преобладаващо влияние над румънския сектор и се усеща и в северната част на българския сектор (Добруджа, Велико Търново и нос Шабла-Калиакра). Черноморското крайбрежие (близо до нос Калиакра) и област Велико Търново представляват райони с относително интензивна сеизмична активност. Най-висок риск от свлачища имат областите Долж, Констанца, Плевен и Добрич.

В програмната зона има и редица обекти, изложени на технологични рискове. Те оказват значителен натиск върху контрола на наводненията и на мерките за защита, които трябва да бъдат предприети, за да се избегнат големи аварии със сериозни последици върху урбанизираните райони. Тези обекти се намират в Крайова-Слатина, Гюргево-Русе, Силистра-Кълъраш-Тамадау Маре и Мангалия-Констанца-Нъводари и са свързани или с пристанищни дейности, или са развити върху бивши комунистически промишлени обекти и използват близостта на водния ресурс като актив за тяхната дейност. Специална ситуация представлява местоположението на целеви обекти в населени места от райони, изложени на риск от наводнения като: село Баку в област Гюргево, общини Исалница и Подари в област Долж, Козлодуй от област Враца, местност Свищов от област Велико Търново.

Управлението на отпадъците все още е много слабо развито в сравнение с целите на ЕС. Окръзите с най-голямо генериране на отпадъци през 2017 г. са Констанца, Русе и Долж, които имат и най-нисък процент на рециклиране (под 3%), докато най-висок процент на рециклиране е регистриран в окръг Олт (13,79%), който все още е нисък предвид европейската цел от 50%, определена за 2020. Освен това европейската цел наскоро беше преразгледана, за да включи нови и по-амбициозни цели: 55 % за постигане до 2025 г., 60 % до 2030 г. и 65 % до 2035 г. Много окръзи / области не съобщават за никакво рециклиране (например Видин, Силистра, Кълъраш и Гюргево). На този фон циркулиращата икономика е значително слабо развита.

Основни инвестиционни нужди

- *Тъй като и двете страни на границата споделят сходни природни ландшафти, общи социално-икономически профили и съответстващи предизвикателства, инвестициите са необходими за планиране и прилагане на общи системи и инструменти за мониторинг на качеството на околната среда и степента на човешки дейности, насърчаване на*

съвместни координационни механизми и инициативи, разработване на съвместни стратегии и системи за управление на риска, както и прилагане на иновативни действия през границата с цел превенция на риска.

- Освен това са необходими сериозни инвестиции, за да се намали високата уязвимост на трансграничния регион към природни и причинени от хората рискове, особено чрез интегрирани действия.
- Необходими са значителни усилия за намаляване на негативните ефекти от човешките дейности чрез „меки“ и „твърди“ инвестиции в адаптиране към изменението на климата, зелена икономика и зелена и синя инфраструктура. Особено внимание е необходимо в областите, в които природните и промишлените рискове се припокриват.
- Богатото биологично разнообразие на района може да доведе до по-нататъшно развитие на устойчиви и екологични икономически дейности, които могат да допринесат за местната заетост и растеж. Има висок неизползван потенциал на местната икономика, който трябва да се доразвие, но в рамките на строги стандарти за опазване на околната среда, включително в туристическия сектор.
- Разширяването на съществуващите трансгранични мрежи и разработването на нови е необходимо за подпомагане на приемането на общи подходи, повишаване на осведомеността и насърчаване на успешни решения. Необходими са и допълнителни усилия за насърчаване на образованието и за повишаване на осведомеността и ангажираността на хората, предприятията и администрациите във връзка с възстановяването и защитата на околната среда.

Човешкия капитал

Румъно-българската трансгранична зона има като цяло ниска гъстота на населението, което влияе на икономическото развитие и обезкуражава инвестициите. Емиграцията, застаряването на населението и ниските нива на раждаемост водят до постоянно намаляване на населението и до изчерпване на трудовите ресурси. Областите Видин и Монтана са регистрирали едни от най-високите стойности за намаляване на населението в Европа, като много области се превръщат в така наречените „призрачни градове“. Обезлюдяването на селските райони регистрира тревожни нива в района. Това води до изчерпване на трудовите ресурси, което е видимо в цялата територия, но най-остро в Телеорман (-17%), Кълъраш (-15.6%) и Гюргево (-13.2%).

Останалата работна сила не може да намери подходящи възможности за работа. Така, всяка от двете страни на трансграничната зона съсредоточава над 21% (в случая на Румъния) и над 30% (в случая на България) от общото безработно население в съответната държава. Според данни на Националните Статистически Институти в Румъния и България, най-висок е процентът на безработица във Видин, където безработните представляват 19,7% от активното население. Като цяло трансграничният район има равнище на безработица от 6,7% през 2018 г. спрямо 10,4% през 2013 г. Лошата мобилност и езиковите бариери пречат на търсещите работа да имат ефективен достъп до възможности за работа отвъд границата.

Нивото на образование на населението е най-ниското в двете държави. Нивото на неграмотност е тревожно, особено в румънската зона на трансграничния регион. Според националното преброяване на населението и домакинствата през 2011 г., 1-вият, 2-рият и 4-тият окръг с най-висок процент на неграмотност в Румъния се намират в трансграничния регион (Кълъраш, Гюргево и Телеорман). В България две от областите (Добрич и Силистра) са над националния процент на неграмотно население. Това се дължи на факта, че тези две области са селски, с по-голям брой етнически малцинствени групи, сред които този показател е традиционно висок.

На фона на ниското ниво на икономическо развитие, повече от една трета от населението в програмната зона е изложено на риск от бедност или социално изключване. Ситуацията е особено тревожна по отношение на големия брой работещи в риск от бедност, предвид ниските заплати в региона, до пет пъти по-малки от средните за ЕС и доста под средните за страната.

Основни инвестиционни нужди

Необходими са усилия за подобряване на качеството на работната сила в румъно-българската програмната област. Инициативи, насочени към района, са необходими за ограничаване на неграмотността, за повишаване на квалификацията и преквалификация на работната сила в региона, както и за увеличаване на трансграничната мобилност при учене и работа.

- *Търсят се съвместни инициативи за ограничаване на степента на неграмотност на възрастните, за подпомагане на ученето през целия живот и за насърчаване на усвояването на дигитални умения, така че да се осигурят достатъчни и подходящи трудови ресурси за бизнеса.*
- *Съвместните учебни програми, платформи и съдържание са необходими за мобилизиране на мрежи от учители и обучители, за насърчаване на успешни инициативи, повишаване на осведомеността и насърчаване на участието в образованието, особено за лица от отдалечени и селски райони.*

Интегрирано териториално развитие

Трансграничният регион е предимно селски с няколко големи градски центъра, най-големите от които се намират по-далече от границата. Единственият градски център на Дунава с над 100 000 жители е Русе в България, докато всички останали са под 65 000 жители. Като цяло най-големите агломерации са в Констанца (300 000), Крайова (243 000) и Плевен (107 000). Това са основните двигатели за развитие на територията, които имат способността да привличат социално-икономическо развитие, като същевременно влияят върху околните територии.

Река Дунав е фактор за липса на непрекъснатост и пречка за териториалната интеграция. Мостовете и в по-малка степен фериботите допринасят за мобилността север-юг, докато сухопътната граница значително подобрява свързаността. В момента само градовете Русе и Гюргево са развили силни връзки и са формирали градска система - това е и най-голямата трансгранична градска система в Европа, в която живеят над 200 000 души. По границата, обаче, има други шест побратимени града с възможности за трансгранично взаимодействие чрез мобилност на работната сила, съвместно образование или услуги за подпомагане на бизнеса: Калафат-Видин, БекетОряхово, Турну Мъгуреле-Никопол, Зимница-Свищов, Олтеница-Тутракан и Кълъраш-Силистра.

Трансграничната зона има общи дадености и възможности, но интегрираното териториално развитие остава слабо. От изток на запад Румъния и България споделят крайбрежен регион, граничен участък, свързан по суша и обширен граничен участък, свързан по вода. Река Дунав е най-важната забележителност, определяща територията и идентичността на жителите ѝ. Регионът може да се похвали със силно общо природно, историческо и културно наследство. Териториалната интеграция, обаче, е ограничена от лошата свързаност. Конкуренцията, а не сътрудничеството, често характеризира общия подход по отношение на остойностяването на съществуващия потенциал, особено по отношение на туристическия сектор. Управлението на общи активи, като р. Дунав, се третира на национално ниво.

Основни инвестиционни нужди

Необходими са инвестиции за засилване на териториалната интеграция в трансграничната зона, както следва:

- *Подобряване на физическата свързаност и мобилност както по осите на границата север-юг, така и изток-запад, като предпоставка за териториална интеграция;*
- *По-нататъшно развитие на териториалния интеграционен подход на места, където достъпът е по-малко проблемен, като например побратимени градове и Черноморското крайбрежие, чрез разработване на общи стратегии и предоставяне на съвместни местни услуги;*

- *Подкрепа за прилагането на интегрирана визия за развитие на трансграничната територия, разчитайки на мрежата от нейните градски центрове и засилване на граничното взаимодействие чрез мобилност на работната сила, съвместно образование, услуги за подкрепа на бизнеса и подобрен достъп до финансиране за МСП;*
- *Подкрепа за споделен подход за диверсификация на местната икономика, чрез остойностяване на общи активи, като природното, историческото и културното наследство. Инвестициите във веломаршрута EuroVelo могат да увеличат трансграничната мобилност и да привлекат повече посетители в региона. Подкрепата за туристическия сектор, както и за свързани сектори като креативни индустрии или селскостопанска продукция ще стимулира местната икономика, ще създаде работни места и ще увеличи привлекателността на региона, изграждайки неговата дългосрочна устойчивост.*

Безопасност и сигурност

С река Дунав като вътрешна и Черно море като външна граница на ЕС, регионът е изправен пред редица предизвикателства срещу нарастващите миграционни потоци, нарастващата мобилност на населението и нарастващата търговия със стоки и услуги.

Проблемите често възникват от различни регулаторни рамки, процедури, практики или тактики, както и от пропуски в капацитета (често срещани и от двете страни), отнасящи се до обучение, оборудване или технологии. Тези предизвикателства са все по-належащи, тъй като и двете страни се стремят да получат достъп до Шенгенското пространство.

Тези фактори представляват повишени рискове във връзка с безопасността и сигурността на региона и изискват постоянни действия за актуализиране и разширяване на използването на технологии и вземане на решения, базирани на данни, за управление и контрол на границите, регулиране на пътуванията и проследяване на движението през границата, проверки на самоличност и предотвратяване на незаконни дейности.

Директно са предвидени следните сектори: транспорт на стоки и пътници по вътрешни и крайбрежни води, както и по суша; опазване на околната среда, особено на реките и морските екосистеми; риболов; граничен контрол и митници; правоприлагане и защита. Според наличната информация, само около 30% от полезните данни се споделят между сектори¹⁰.

Основни инвестиционни нужди:

- *Възползване от и консолидиране на настоящото сътрудничество в областта на предотвратяването на риска и управлението на бързото реагиране;*
- *Противодействие на незаконни дейности, засягащи качеството на околната среда, като незаконна експлоатация и браконьерство;*
- *Увеличаване капацитета за бързо реагиране и допълнително развитие на съвместни процедури / схеми за интервенция.*

Инвестиционната стратегия на Програмата се стреми да засили сътрудничеството в трансграничната зона, като се стреми да подкрепи хармоничното икономическо, социално и териториално развитие на програмната зона. В отговор на нуждите на територията, програмата осигурява инвестиции за подобряване на регионалната свързаност, подобряване на опазването на околната среда, намаляване на екологичните рискове и подпомагане на адаптацията към изменението на климата, развитие на човешкия капитал и укрепване на местната икономика. Отчитайки

¹⁰ Морска безопасност и сигурност след 2020, Интеракт, 21-22 Ноември 2017

Порто, Португалия, https://www.interact-eu.net/library?title=Maritime+safety+and+security+%26+Post+2020&field_fields_of_expertise_tid=All&field_networks_tid=All#1679-report-maritime-safety-and-security-post-2020

предизвикателствата, породени от „твърдата“ граница на река Дунав, Програмата се основава на богатото културно наследство, за да насърчи сътрудничеството и да подсили общите ценности.

В съответствие с целите на европейската Зелена сделка, румъно-българската програма се стреми активно да насърчава и спазва принципа за ненанасяне на значителни вреди (НЗВ).

1.2.2. Допълняемост и взаимодействие с други форми на подкрепа

Както Румъния, така и България ще се възползват от широко финансиране в рамките на политиката на сближаване за програмния период 2021-2027 г. Допълняемостта на подкрепата ще осигури ефективно използване на бюджета на програмата и ще даде възможност за синергии, необходими за постигане на желаните цели за развитие. Съгласуваността на програмата с други национални и европейски форми на подкрепа е осигурена чрез обширни консултации със заинтересованите страни и използването на съществуващите механизми за координация, създадени на национално ниво в двете страни.

За да се отговори на разнообразните и съществени предизвикателства за развитието на региона, съвместните инвестиции ще се финансират от ПО 2, 3, 4 и 5. Докато програмата ще се фокусира върху проекти, които съвместно решават специфични за района предизвикателства, ще имат реално трансгранично въздействие и ще са от полза за населението, бизнеса и институциите в трансграничния регион, основните интервенции, подкрепяни от оперативните програми в Румъния и България, ще се съсредоточат върху справяне с проблеми, засягащи по-широки области (региони NUTS2) или съответно цялата страна.

Инвестициите по ПО2 ще се съсредоточат върху насърчаването на адаптирането към изменението на климата в съответствие с целите на Зелената сделка. Изменението на климата ще има сериозни последици както върху урбанизираните зони, така и върху трансграничните защитени територии. Следователно адаптирането към изменението на климата трябва да бъде приоритет при изготвянето на политики и териториалното планиране в района през следващите десетилетия. Специални усилия също трябва да бъдат насочени към обектите по “Натура 2000”, биологичното разнообразие, развитието на зелена инфраструктура и намаляване на всички форми на замърсяване. Те ще допълват основните интервенции, целящи да подкрепят устойчивата промяна към нисковъглеродна и климатично устойчива икономика, насърчавайки опазването на околната среда и действията по климата в рамките на Оперативна програма за устойчиво развитие 2021-2027 (RO) и Оперативна програма Околна среда 2021 - 2027 (BG), - както и за други програми за финансиране като LIFE, ЕЗФРСР и ЕФМДР.

Инвестициите по ПО3 ще са съсредоточени върху развитието и промотиране на местната и регионалната трансгранична мобилност и свързаност на две нива: инвестициите по РО3 ще се съсредоточат върху развитието на мрежата и насърчаването на местната и регионалната трансгранична мобилност и свързаност на две нива: подобряване на железопътната свързаност и мобилността през река Дунав и подобряване на условията за навигация и безопасността по река Дунав.

По отношение на ПО3 и ПО5, ще бъде осигурена допълняемостта и с Механизма за свързване на Европа (MCE), инструмент на ЕС за финансиране, насочен към насърчаване, растеж, работни места и конкурентоспособност чрез целенасочени инфраструктурни инвестиции на европейско ниво. Това ще бъде осигурено както във връзка с MCE, целящ подобрение на инфраструктурата и премахване на съществуващите „тесни места“, затрудняващи движението, така и във връзка с телекомуникационните интервенции на Механизма, целящи да консолидират инфраструктурата за дигитални услуги. Програмата ще допълни подкрепата от ЕФРР/КФ по основни програми, за да насърчи и улесни свързаността в областта, да избегне дублирането на усилия и да подкрепи синергията между различните инициативи.

Инвестиции по ПО4 ще се съсредоточат върху увеличаването на достъпа и участието в образованието и обучението, като се вземе предвид специфичният контекст на трансграничната

зона. Ще бъде предоставена подкрепа за подобряване на достъпа и участието в образованието и подкрепа на обучението през целия живот в перспективата на трансграничната зона, за да се преодолеят езиковите и административни бариери, които оказват влияние върху качеството, мобилността и адаптивността на работната сила от двете страни на границата. Програмата ще допълни подкрепата от ЕФРР и ЕСФ по основната програма за образование, както в Румъния, така и в България.

Инвестициите по ПО5 ще се фокусират върху подкрепата за интегрираното териториално развитие на трансграничната зона, чрез велосипедния маршрут EuroVelo 6 и чрез инвестиране в стойността на туризма от значение на трансгранично ниво.

Програмата също така осигурява взаимно допълване с националните планове за възстановяване и устойчивост както на Румъния, така и на България, разработени в рамките на Механизма за възстановяване и устойчивост, който определя приоритетните инвестиционни области за преодоляване на кризата, икономическо възстановяване и увеличаване на устойчивостта.

Предвиждат се и други взаимни допълнения със съвместната оперативна програма за Черноморския басейн, подпомагаща по-добро сътрудничество между страните-членки, особено в областта на опазването на околната среда и изменението на климата, енергетиката и транспорта, образованието, културата или с Interreg ИПП Сърбия, за Мехединци (Румъния) и Видин, Монтана, Враца (България). Румъно-българската програма за трансгранично сътрудничество ще промотира синергии и допълняемост с други релевантни програми на ЕС.

1.2.3 Нов европейски Баухаус и други хоризонтални принципи

Не на последно място, **Новият европейски Баухаус** ще ръководи изпълнението на интервенциите, тъй като Програмата ще допринесе за няколко измерения, предвидени от инициативата. Всички проекти ще имат възможност да проучат начини да допринесат за създаването и предоставянето на устойчиви, достъпни, приобщаващи и красиви продукти и услуги, независимо дали говорим за нова велосипедна инфраструктура, дигитализация на наследството, програми за обучение или зелени площи в градовете.

Проектите, реализирани по програмата, могат да допринесат с широк спектър от решения, от образователни и културни дейности, които играят ключова роля в промяната на парадигмата към ново поведение и ценности, до прилагане на базирани на природата решения, които се справят с наводненията, напр. като същевременно прави застроената среда по-привлекателна.

Също така, прилагането на решения за превръщане на градовете в по-зелени и използване на устойчиви природни материали и амбициозен модел за нулево замърсяване в цялата Програма, от екологични действия до туризъм, са хоризонтални цели, които могат да допринесат за прилагането на инициативата Нов Европейски Баухаус.

Насърчаването на устойчив живот чрез подобряване на общите пространства, които да се използват от местната общност и използване на културните активи (наследство, изкуства, местни занаяти и др.) и природни активи (пейзажи, природни ресурси и т.н.) проектите могат да предложат възможности за връзка и социално взаимодействие, включително за хората, изложени на риск от изключване или бедност, обвързващият елемент, който създава чувство за принадлежност.

Интервенциите по ПО2 ще допринесат по-специално за подкрепа на повторното свързване с природата, с безброй възможности за проектите, да са в съответствие с принципите на **Новия европейски Баухаус**, от използваните строителни материали, до архитектурата, за да се направят обществените пространства по-красиви и по-близки до природата, до информираност в строителството за по-устойчиво поведение.

Проектите по ПО5 ще подкрепят особено интервенции, базирани на отделни места. Туристическите и културните проекти ще допринесат за консолидиране на идентичността на трансграничната зона и чувството за принадлежност. МСП ще разработват и предоставят продукти и услуги, адаптирани към нуждите на техните клиенти, и ще бъдат особено насърчавани да го правят в контекста на местната икономика.

Програмата ще насърчи трайността на операциите в съответствие със законовите разпоредби, за да се гарантира, че проектите могат да осигурят очакваните ползи за продължителен период от време след края на подкрепата по програмата.

Чрез подход, базиран на отделни места и рамката за многостепенно управление, програмата е в съответствие с приоритетите на Териториалната програма до 2030 г., целяща да допринесе за намаляване на неравенството между местата и хората и за по-устойчиво териториално развитие.

Гарантирането на защитата на основните права е както предварително условие за получаване на финансиране, така и приоритет по време на изпълнението на проекта, които ще трябва да отговарят на Хартата на основните права на ЕС. Следователно и хоризонталните принципи на равенство между половете и недискриминация, във всичките ѝ форми, ще бъдат включени в процеса на оценка на проекта.

Осигуряването на достъп и възможности за всички, премахването на бариерите пред заетостта, образованието или културата, осигуряването на навременни и качествени обществени услуги и осигуряването на гражданска ангажираност са цели, залегнали в дизайна на Програмата.

По време на подготовката, изпълнението, мониторинга, отчитането и оценката на програмата ще бъдат разгледани механизми за осигуряване на съответствие с Хартата на основните права на ЕС, в съответствие с принципите и приоритетните области, насърчавани от съответните национални стратегии. Спазването на действащите национални разпоредби относно равните възможности, приобщаването и недискриминацията ще бъде насърчавано в насоките на кандидата. По този начин, ясна препратка относно насърчаването на равенството между половете, забраната на всякакви действия, които имат потенциал да дискриминират въз основа на пол, раса или етнически произход, увреждане, възраст или сексуална ориентация, както и забрана на всякакви действия, които допринасят под каквато и да е форма до сегрегация или изключване, ще бъдат включени в документите на Програмата. Насоките на кандидата ще включват също разпоредби за улесняване на достъпа за хора с различни увреждания, включително тези с намалена подвижност, и ще препоръча потенциалните бенефициенти да осигурят баланс между половете в управленските екипи.

Също така, в резултат на подобрената трансгранична свързаност и мобилност, дължащи се на поддържаните операции, се оценява, че социално-икономическите дейности в района ще бъдат засилени и се очаква увеличение на броя на работните места, включително за хора, които са част от уязвимите групи. Интервенциите ще гарантират, че всеки има право на равно третиране и възможности по отношение на достъпа до стоки и услуги, достъпни за обществеността, особено основни услуги (като транспорт), но също и услуги, съобразени с нуждите. Уязвими хора, за да им се позволи да участват в социално-икономическите дейности в региона.

Програмата ще подкрепя интервенции в устойчиви и екологосъобразни видове транспорт, като се избягват отрицателните въздействия върху околната среда. Операциите, насърчаващи трансграничната свързаност и мобилност, ще допринесат пряко за СДГ 9 – Индустрия, иновации и инфраструктура, разработване и модернизиране на устойчива инфраструктура за подобряване на свързаността през границата и намаляване на пропуските в мобилността по територията. Чрез социално-икономическото развитие, което се очаква да бъде генерирано, операциите, насърчаващи трансграничната свързаност и мобилност, също ще могат да допринесат за СДГ 8, насърчавайки устойчив, приобщаващ и устойчив икономически растеж.

Устойчивостта е в основата на интервенциите на Програмата. Екологичното измерение на устойчивостта е във фокуса на Приоритет 2 и междусекторна тема в Приоритети 1, 3 и 4. Човешкото и социалното измерение са в центъра на Приоритет 3, насочен към развитие на човешкия капитал и създаване на нови възможности, особено за младежите и децата, както и за активно остаряване, включително чрез инвестиции в дигитални умения. Икономическата устойчивост е в основата на Приоритет 4, насочен към създаване на нови възможности за растеж на бизнеса и за подобряване на качеството на живот на гражданите.

Специфичните цели, определени от програмата, също ще бъдат преследвани в съответствие с целта за насърчаване на устойчивото развитие, като се вземат предвид Целите на ООН за устойчиво развитие, Парижкото споразумение и принципа „не нанасяй значителна вреда“.

По този начин програмата ще вземе предвид важноста на борбата с намаляването на биоразнообразието и ще се занимава със Стратегията за биологичното разнообразие за 2030 г., като оцени индикативния принос към целите за биологичното разнообразие, представляващ приблизително 24% от средствата от ЕФРР (въз основа на свързаната методология за изчисление). Програмата оценява ориентировъчен принос, представляващ приблизително 49% от средствата от ЕФРР за подкрепа на целите по изменение на климата и приблизително 58% за постигане на екологичните цели (въз основа на свързаната методология за изчисляване).

Също така, през целия жизнен цикъл на Програмата и нейните проекти ще бъдат насърчавани елементи като стратегическо използване на зелени обществени поръчки, критерии за определяне на разходите през целия жизнен цикъл, които не причиняват значителна вреда.

1.2.4. Научени уроци от предишен опит

Румъния и България са се възползвали от програмите Interreg за два програмни периода. Програмата осигурява приемственост на резултатите, получени до момента в определени области на инвестиции, с цел допълнително засилване на резултатите и ефектите им и придаване на структурна стойност в трансграничния регион. Областите, в които ще бъде осигурена приемственост на инвестициите, са адаптирането към изменението на климата и предотвратяването на риска, защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и зелената инфраструктура и подобряване на регионалната и местната мобилност, като същевременно се развива устойчив транспорт.

По време на двата цикъла на изпълнение (2007-2013; 2014-2020) Програмата действа като катализатор за улесняване на сътрудничеството и бъдещите дейности могат да се възползват от постигнатото. Ролята на Програмата (2014-2020) в подпомагането на създаването на условия за засилено сътрудничество е от решаващо значение за постигане на резултатите по проектите и допринася за намаляване на различни бариери пред съвместната работа. В резултат на Програмата (2014-2020), трансграничната зона вече се възползва от силна мрежа от заинтересовани страни, които могат активно да участват в следващия програмен цикъл.

Новата програма ще продължи добрите практики от периода 2014 - 2020 г., в които мониторингът и отчитането на Програмата се извършват изключително в системата за eMS на всички нива (бенефициенти, контролори ПНК, СС, УО). Използването на eMS увеличава нивото на опростяване и прозрачност в целия работен процес на извършване на мониторинг.

Друг урок, извлечен от предишните програми, е, че принципа (gold-plating), има отрицателно въздействие, поради което са положени мерки и ще бъдат продължени, за да се намали и избегне използването му, тъй като е доказано, че води до увеличаване на административните разходи и тежест, което създава риск от по-малкофинансова атрактивност и склонност към грешки. Следователно на програмно ниво органите ще се съсредоточат върху осигуряването на яснота за бенефициентите и увеличено използване на опцията за опростени разходи (Simplified cost options, SCO).

Новата програма ще използва широко опцията за опростени разходи (SCO), тъй като се оказва, че има положително въздействие върху изпълнението на програмата 2014-2020 г., намалявайки административната тежест както за бенефициентите, така и за програмните органи. Освен това ще продължат дейностите и обученията, предоставени от управляващия орган (УО), подкрепени от националния орган (НО) и съвместния секретариат (СС). Трансграничният характер е в центъра на интервенциите. Като се отчита тенденцията за разработване на „огледални“ проекти, която се прояви силно през периода 2007-2013 г., бяха предприети обширни мерки за периода 2014-2020 г., за да се осигури интегриран трансграничен характер, като например: специфични мрежи, подчертаващи този подход, изискващ реален трансграничен характер, а не просто запълване на

критериите за сътрудничество по регламента; стриктен мониторинг; двойни проверки във фазата преди подписването на договора; множество кампании за проекти с добри практики и реално трансгранично отражение.

Други аспекти, които осигуриха гладкото прилагане на предишната програма, са свързани с двуетапния подход на поканите за подаване на проектни предложения и целевите покани по програмните индикатори. Двуетапния подход (изразяване на интерес и подаване на пълни заявления) осигури избора на висококачествени проекти, намаляване на крайния срок за оценка (само изразените интереси, избрани в рамките на 1-ва стъпка, бяха допълнително разработени в пълни проектни предложения, като по този начин бяха оценени по-малък брой проекти и разходите на ниво кандидати - допълнителни документи / разрешителни и др. бяха необходими само във втората стъпка). Чрез целевите покани, индикаторите на програмата бяха подсиглурени чрез подбор на подходящи проекти с голям принос. Тези аспекти с положително въздействие ще бъдат разгледани по-нататък от Програмата. Предвиждат се и мерки за скъсяване на процеса на договаряне (например намаляване броя на документите, изискани от бенефициентите преди подписването на договори, въвеждане на възможност за дигитално подписване на документи, намаляване на броя на посещенията на място преди сключването на договори).

Предвид факта, че бюджетът на Програмата е значително по-малък в сравнение с предходните периоди, е необходим по-голям фокус както по отношение на броя на разглежданите тематични приоритети, така и по отношение на видовете подкрепяни дейности. В съответствие с подсилена ориентацията към резултатите, програмният период 2014 – 2020 г. вече прилага този подход. По-нататъшно внимание ще бъде обърнато на правилното определяне на конкретни действия, така че да се отговори по-добре на специфичните нужди, идентифицирани в програмната област, и да се увеличи въздействието.

Програмата беше разработена с фокус върху идентифицирането на нови потенциални бенефициенти и партньори от района, търсейки техния ценен принос в предлагането на нови видове проектни идеи. Освен това, частният сектор беше допълнително включен в процеса на идентифициране на нуждите и приоритетите на Програмата, за да стимулира интеграцията на услугите и обмена на добри практики между публичния и частния сектор в трансграничната зона.

Някои бариери все още са устойчиви и изискват допълнителни усилия. Културните и езикови различия изискват допълнителни усилия за взаимодействие с целевите групи, законодателните и административните различия предотвратяват, забавят или създават значителни предизвикателства за развитието на някои действия. Изпълнението на Програмата и на проектите е опростено, главно като се вземе предвид административната тежест, наложена на бенефициентите и контролните органи. Тези действия трябва да бъдат разгледани допълнително.

По време на изпълнението на Програмата, управляващият орган ще насърчава стратегическото използване на обществените поръчки в подкрепа на целите на политиката (включително усилията за професионализиране за справяне с пропуските в капацитета). Бенефициентите трябва да бъдат насърчавани да използват повече критерии за качество и разходи за жизнения цикъл. Когато е възможно, екологичните (например зелени критерии за обществени поръчки) и социалните съображения, както и стимулите за иновации трябва да бъдат включени в процедурите за обществени поръчки.

Като прави равностойна на ценните резултати, получени през програмния период 2014-2020 г., Програмата активно ще се стреми да подкрепя капитализирането на тези резултати в бъдещи проекти. Наблюдавайки забележителните постижения на други Interreg, мейнстрийм и паневропейски програми за справяне с предизвикателства, подобни на тези в румъно-българската трансгранична зона, Програмата ще насърчи капитализирането и трансфера на тези резултати.

През целия жизнен цикъл на финансираните проекти (подготовка, подбор, изпълнение, мониторинг и отчитане) Програмата ще гарантира, че целият обмен на информация ще се осъществява чрез JeMS (електронната система, разработена от INTERACT и използвана от Програма), в съответствие с разпоредбите на регламента на ЕС.

Обучителни сесии по държавни помощи, контрол и финансово управление ще се провеждат след стартиране на поканите за предложения, както и по време на периода на изпълнение на проектите (особено за финансово управление и контрол).

Зачитането на принципите за равенство между половете и недискриминация, включително за хора с мигрантски произход, ще бъде по-добре подчертано по време на изпълнението на проекти, чрез процедурите за изпълнение (Ръководства за кандидатстване, предвидените декларации).

Готовите SCO и еднократните суми за подготовка на проекти и приключване на проекта са предназначени да бъдат използвани в най-голяма степен.

Повече ресурси биха могли да бъдат разпределени за комуникационните канали, които се оказаха най-ефективни за достигане до бенефициентите и потенциалните бенефициенти, с по-силен акцент върху социалните медии.

1.2.5. Координация с макрорегионалните стратегии

Програмата се привежда в съответствие със Стратегията на ЕС за Дунавския регион (EUSDR), като се стреми да стимулира развитието му чрез създаване на полезни взаимодействия и подпомагане на координацията между съществуващите политики и инициативи в региона и подхожда към общите предизвикателства в партньорството.

Вземайки предвид факта, че добрите връзки са ключови за Дунавския регион, ще бъдат подкрепени съвместни проекти в съответствие с EUSDR, за да се подобри свързаността в тази област. Програмата ще допринесе за консолидацията на инфраструктурата, както и за засилване на връзките между хората, особено чрез култура и туризъм.

Програмата допринася за първия стълб на EUSDR, *Свързаност на региона*, разглеждайки няколко приоритетни области като: **мобилност по вода (1A), железопътно-пътно-въздушна мобилност (1B) и култура и туризъм (03)**.

Програмата има важен принос за развитието на вътрешното корабоплаване и премахването на местата със затруднено движение, целяйки да подобри ефективността на транспорта по р. Дунав, като увеличи дълбочината на реката, пристанищния капацитет и безопасността на транспорта, и подкрепи подготвителния процес за по-нататъшно подобряване на граничната свързаност.

На второ място, Програмата може да допринесе за подобряване на железопътно-пътно-въздушната мобилност, като подкрепи интервенции в развитието на ефективни мултимодални терминали в морски, речни и сухи пристанища в Дунавския регион и да осигури тяхната свързаност и достъп чрез интегрирането на всички видове транспорт и ефективни логистични услуги до 2030 г.

Програмата може също да допринесе за подобряване на слабите в момента връзки на пристанищата (железопътни) с вътрешността на страната, включително чрез модернизирани и удължаване на железопътните пътища, обслужващи водните преходи. Също така, липсващите връзки в железопътната инфраструктура през границата и липсата на връзка между по-слабо населените места и градовете могат да бъдат адресирани. Предвиждат се интервенции, за да се развие транспортната интрамодалност чрез въвеждане на терминали или модални трансферни пунктове в ключовите точки по Дунава.

За да се популяризира Приоритет 3 за културата и туризма в рамките на EUSDR, Програмата допринася за утвърждаването на Дунавския регион като важна европейска туристическа дестинация и по-нататъшното развитие и укрепване на Дунавския бранд за целия регион (цел 1), Установяване на р. Дунав като транснационален културен и природен туристически маршрут (цел 3), Разработване на устойчиви форми на туризъм, включително екологични туристически продукти и решения за устойчива мобилност в Дунавския регион (цел 4), Насърчаване на развитието на качествени продукти, инфраструктура и иновативни форми на туризъм и култура от МСП и публично-частни партньорства (цел 8) и за насърчаване на квалифицирана работна ръка,

образование и развитие на умения в областта на туризма и културата за устойчиви работни места в региона (цел 9).¹¹

По този начин Програмата подкрепя интервенции, целящи да развият велосипедна инфраструктура (маршрут Euro Velo 6), да развият туристическите съоръжения по този маршрут и да възстановят историческите обекти с туристически потенциал. Освен това ще подпомага малкия бизнес в туризма, селскостопанските храни (включително местните ферми) и в сектора на творческите индустрии, за създаване на общи продукти и услуги от историческо, природно и културно наследство, за разширяване / подобряване на техните услуги, насочване към нови пазари и създаване на работни места в трансграничната зона, включително чрез създаване на физически и онлайн магазини за традиционни / местни продукти (местна храна, хляб, вино, сирене, роза, лавандула, мед и др.). Ще бъдат финансирани повече дейности за квалифициране на работната сила за увеличаване на гостоприемството в туристическите екосистеми.

Програмата ще допринесе за Приоритет 9 на EUSDR, по-специално Действие 6 – Приложими и висококачествени знания, умения и компетенции, и Дейност 7 – Учене през целия живот и мобилност за учене, като подкрепя мобилността на учащите и учителите, както и партньорствата между училищата и образователните институции, намаляването на ниските постижения в основните умения и разглеждането на развитието на дигитални компетенции на всички нива на обучение.

1.3. Обосновка за избора на целите на политиката и специфичните цели на Interreg, съответните приоритети, специфични цели и формите на подкрепа, адресиращи, където е подходящо, липсващите връзки в трансграничната инфраструктура

Таблица 1 (по 2000 знака)

ПОЗ. По-добре свързана Европа – мобилност и регионална ICT свързаност	3.2. Развитие и засилване на стабилност и устойчивост към изменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително по-добър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност	П1. Добре свързан регион	Както се подчертава от териториалния анализ, конкурентоспособността и сплотеността на граничната зона е възпрепятствана от относително ниската физическа свързаност между регионите на север и на юг от р. Дунав. Ниската гъстота на граничните преходи намалява мобилността между двете страни на границата, възпрепятства търговските потоци и затруднява пътуването до работното място. Това също така предотвратява капитализирането на съществуващите природни и антропогенни ресурси за туристически цели, поради ограничен достъп, ограничаващ икономическия потенциал и създаването на работни места. Докато територията с водна граница има ограничена връзка (с изключение на районите в близост до фериботни маршрути и мостовете във Видин-Калафат и Гюргево-Русе), най-добрите условия по отношение на трансграничната свързаност могат да се видят между Добрич и Констанца, единствената част от района, свързана по суша. Река Дунав оформя географията и икономиката на територията, заемайки ключова роля в свързването на региона с останалата част на Европа. Вътрешната плавателност, обаче, страда от места със затруднено движение, както поради малката дълбочина на реката, така и заради капацитета на пристанищата, включително техните връзки с вътрешността. Пристанищата и
---	--	--------------------------	--

¹¹ <https://cultureandtourism.danube-region.eu/priority-area-3/pa3-targets/>

			фериботите от двете страни не разполагат с ефективна транспортна инфраструктура, която да обслужва по-голям вътрешна територия, включително пътни колани, което затруднява пътуването на товари и пътници през реката. ОПЗ, СЦ 3.2. беше избрана за подпомагане развитието на трансграничната транспортна инфраструктура на две нива: подобряване на железопътната свързаност и мобилността през р. Дунав и подобряване на навигационните условия и безопасността по р. Дунав. Приоритет ще се дава на инвестиции със стратегическо значение, с демонстрирана трансгранична значимост и подпомагане на чист, екологичен транспорт, в съответствие с Документа за трансгранична ориентация. Тези инвестиции ще допринесат за укрепване на местните икономики и за консолидиране на функционалната роля на градовете, разположени по границата, като същевременно осигурят устойчив транспортен коридор. Всички проекти ще бъдат подпомагани с безвъзмездни средства.
ПО2. По-зелена, нисковъглеродна и устойчива Европа	2.4. Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия, устойчивост, като се вземат предвид екосистемни подходи	П2. По-зелен регион	И двете страни на границата са особено уязвими към изменението на климата (главно поради повишаване на температурата и големи количества валежи) и изпитват повишена честота на екстремни събития, свързани с изменението на климата, като суши и наводнения. Такива събития могат да доведат до загуба на човешки живот или да причинят значителни щети, засягайки икономическия растеж и просперитет, както на национално, така и на трансгранично ниво. Наличните проучвания предвиждат голяма вероятност честотата и мащабът на екстремните метеорологични явления да се увеличат в бъдеще. По-голямата част от региона е в заливната зона на р. Дунав и това го прави чувствителен към този риск. В допълнение, епицентричната зона на сеизмичния сектор Вранча засяга румънската страна и Северна България. В областите Долж, Констанца, Плевен и Добрич има висок риск от свлачища. Ерозията, заедно с бури и оттичане на реки в ниско разположените крайбрежни райони, са основните фактори, предизвикващи риск от наводнения в крайбрежието. Ефектите от изменението на климата са видими от двете страни на граничната зона и създават отрицателни ефекти върху биоразнообразието и екосистемните услуги, горското стопанство, човешкото здраве, икономиката, туризма, градската среда и т.н. Ключов междусекторен проблем за всички икономически сектори е уязвимостта към екстремни метеорологични явления и необходимостта от развиване на устойчивост и готовност. Следователно, ПО2, СЦ 2.4 е избрана за подкрепа на действия, насочени към намаляване на рисковете, засягащи района, и за насърчаване на адаптирането към изменението на климата в съответствие с целите на Зелената сделка, за да се сведе до минимум икономическото, социалното и екологичното въздействие, породено от изменението на климата.

			Очаква се бъдещите интервенции да повишат способността и капацитета за адаптация към изменението на климата и подкрепа на превантивни действия. Трябва да се предвидят проекти, целящи оценка на уязвимостта на населените места към различни категории опасности, заедно с интервенции, въвеждащи нови иновативни технологии и оборудване, предназначени за справяне с гореспоменатите опасности. Капацитетът за реагиране в случай на наводнения, сеизмични събития и други природни опасности трябва да се увеличи, за да се подобри устойчивостта на региона при бедствия. Всички проекти ще бъдат подпомагани с безвъзмездни средства, като се има предвид естеството на операторите (трансгранично измерение и относително намален бюджет).
ПО2. По-зелена, нисковъглеродна и устойчива Европа	2.7. Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване	П2. По-зелен регион	Биоразнообразието и природното наследство на трансграничната зона са изправени пред няколко заплахи и неблагоприятни въздействия от човешки и природен произход. Деграцията на местообитанията, преобразуването и фрагментирането на земите, обезлесяването, индустриализацията, замърсяването, урбанизацията и прекомерната експлоатация на природните ресурси, масовият туризъм, както и изменението на климата, имат неблагоприятно въздействие върху околната среда и върху биологичното разнообразие в трансграничния район, нарушавайки екосистемите и миграцията на животни. Обектите от "Натура 2000" и Рамсар са особено уязвими. Освен това, едно от основните предизвикателства е липсата на последователни, изчерпателни данни. Например, в случая с качеството на въздуха, данните са налични само за определени видове замърсители и само за определени региони и години. Това може да доведе до недостатъци по отношение на мониторинга или недостатъчна прозрачност. Въз основа на съществуващите данни трансграничният регион и особено неговите градски райони са засегнати от замърсяване на водата, въздуха и почвата. СЦ 2.7 беше избран за подпомагане на действия за подобряване и опазване на биоразнообразието, насърчаване на активното участие на гражданското общество и прилагане на съвместни решения за опазване и възстановяване на природата и биоразнообразието в опит за борба с неустойчивите човешки дейности, които причиняват влошаване на околната среда в целия регион. СЦ ще подпомогне и намаляването на всички форми на замърсяване, генерирано от местната икономика (незаконна експлоатация, туризъм, строежи, браконьерство и др.). Очаква се инвестициите да допринесат за намиране на решения за спиране на унищожаването на природните зони и подобряване на контрола на замърсяването, чрез разширяване на съществуващите трансгранични мрежи от сензори за измерване на качеството на въздуха, почвата и водата,

			изграждане на осведоменост и насърчаване на успешни решения и данни в реално време. В съответствие с комуникацията на ЕК „Зелена инфраструктура (ЗИ) - Укрепване на европейския естествен капитал“, в рамките на ПО2, зелените инфраструктури ще бъдат подпомагани за подобряване на природните ресурси и за устойчиво развитие на трансграничната зона. Всички проекти ще бъдат подпомагани с безвъзмездни средства, като се има предвид естеството на операторите (трансгранично измерение и относително намален бюджет).
ПО4. По-социална и по-приобщаваща Европа — реализиране на Европейския стълб на социалните права	4.2. Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна	ПЗ. Образован регион	От двете страни на границата регионът е засегнат от системни предизвикателства: високи нива на неграмотност и бедност, ниско участие в образованието, обучението и ученето през целия живот. Езиковите бариери пречат на хората в трансграничния регион да се възползват от предимствата на ученето или трудовата мобилност, докато ограниченото сътрудничество между националните и местните власти в сектора на обучението и образованието, както и между образователните власти и бизнеса, допълнително намалява възможностите за повишаване на качеството и приобщаването на двете системи за образование и обучение и за увеличаване на възможностите за заетост (както в България, така и в Румъния). СЦ 4.2 е избрана поради систематичните предизвикателства, присъстващи от двете страни на границата. Високите нива на неграмотност и бедност, ниското участие в образованието и обучението, както и ниските езикови умения са основните проблеми. Така, СЦ 4.2 ще предоставя подкрепа на действия за засилване на трансграничното сътрудничество в областта на образованието и обучението, за създаване на нови възможности за трансгранична мобилност и съвместни действия за увеличаване на достъпа и участието в образование и обучение, включително за групи в неравностойно положение (лица с ниско ниво на образование и / или засегнати от бедност). Очаква се бъдещи интервенции да подкрепят усилията за ограничаване на неграмотността в трансграничния регион, за повишаване на основните цифрови и езикови умения на населението и за повишаване на качеството на работната сила в региона. Освен това, тъй като качеството на образователната инфраструктура в трансграничния регион е ниско, включително средствата за цифрово образование, обучение и развитие на дигитални умения, СЦ 4.2 ще подкрепи и инвестициите в образователна инфраструктура и съоръжения, за да се подобри и улесни участието във висококачествени образователни услуги. Всички проекти ще бъдат подпомагани с безвъзмездни средства, като се има предвид естеството на операторите (трансгранично измерение и относително намален бюджет).

ПО5. Европа по-близо до гражданите	5.2 Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	П4. Интегриран регион	Предвид относително ниското икономическо развитие на граничната зона, както и значителните неблагоприятни икономически и социални ефекти от кризата с COVID-19, от съществено значение е да се възприеме интегриран подход за в бъдеще, надграждащ съществуващите мрежи от градове и помагаш на местните икономика, за да приеме дигиталната трансформация, да достигне до нови пазари и да стане по-устойчива към глобални сътресения. Историческото, културното и природното наследство е обща ценност, която може да се използва в подкрепа на икономическата диверсификация в целия регион. Съществуващите обекти, обаче, често са недостъпни, непромотирани и в лошо състояние. В същото време, колоездачният маршрут EuroVelo 6 представлява забележителна възможност за района да се възползва от потенциалните туристически потоци и да валоризира историческото, природното и културното си наследство и да подпомогне местната икономика. Маршрутът е почти завършен и е придобил значителна популярност сред пътуващите, но единствената липсваща връзка в момента е на румъно-българската граница. Необходими са допълнителна инфраструктура и услуги, които да отговорят на нуждите на посетителите и да удължат престоя им. Ще бъде необходима и подкрепа за създаване на стойност и в свързани сектори (като творчески индустрии или селскостопанска продукция). Наличните работни ресурси също ще се нуждаят от подготовка, за да поемат новосъздадените работни места в съответните сектори. Очаква се икономическите дейности да се развиват по устойчив начин, за да се намалят негативните ефекти върху околната среда. СЦ 5.2 беше избрана, за да подкрепи интегриран подход към икономическото развитие на региона, базирайки се на маршрута EuroVelo 6. Ще бъде предвидена и пряка подкрепа за местните МСП. Всички инвестиции ще бъдат финансирани като безвъзмездни средства. Приоритет ще имат проектите, които са в пряка връзка с EuroVelo 6. Всички проекти ще бъдат подпомагани с безвъзмездни средства, като се има предвид естеството на операторите (трансгранично измерение и относително намален бюджет).
---	--	------------------------------	---

2. Приоритети

2.1. Приоритет 1: Добре свързан регион

- 2.1.1. Специфична цел: 3 (ii) Развитие и засилване на климатична устойчивост на изменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително по-добър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност;

2.1.1.1. Свързани видове действия и техният очакван принос за тези специфични цели и за макрорегионални стратегии и стратегии за водни басейни, където е подходящо

7000 знака

Докато територията на Програмата е покрита от морски и речен транспорт, пътни и железопътни мрежи, а също и въздушен транспорт, настоящата инфраструктура няма нито достатъчно гъстота, нито подходящо качество, за да осигури достъп до TEN-T и основните национални коридори или да осигури добра свързаност през границата и покрай граничната зона. Освен това няма оптимизирана система от връзки между различните видове транспорт.

Това отчасти е следствие от историческия дизайн на регионалната транспортна мрежа, която смяташе река Дунав за твърда граница и се фокусираше върху осигуряването на връзка с двете национални столици и националните градски полюси. Това доведе до ниска свързаност през границата и в района, причинена от значителни пропуски по територията, като малко пресичащи се връзки по река Дунав, ограничени железопътни връзки и слаба трансгранична мобилност между побратимените градове по река Дунав.

Железопътната мрежа е проектирана предимно в посока изток-запад, като свързва чрез основните си линии най-важните градове в района, докато връзките север-юг са доста слаби. Румънската част на трансграничната зона има по-гъста мрежа от железопътни пътища, но те са прости и не са електрифицирани (има 3 второстепенни и неелектрифицирани линии, пресичащи границата (Меджидия - Негру вода - Добрич; Букурещ - Гюргево - Русе - Велико Търново; Крайова – Калафат – Видин – Враца – София). Българският трансграничен регион има по-разредена железопътна мрежа, но повече електрифицирани двойни линии. Тази територия се обслужва от 4 важни линии, свързващи Варна със София, но също така продължаващи към важните гранични пунктове при Русе и Видин. Има само няколко трансгранични влака, свързващи главните градове в Румъния и България. Въпреки това поради лошото качество на железопътната инфраструктура връзките не могат да се конкурират с автомобилния трафик.

Река Дунав има сравнително малко речни пресичания, както следва: Калафат - Видин, Бекет - Оряхово, Турну Мъгуреле - Никопол, Гюргево - Русе, Олтеница - Тутракан и Кълъраш - Силистра.

Липсата на стабилна и функционална инфраструктура за пресичане на реки е широко призната за основен проблем, засягащ не само товарния и пътнически транспорт по основните коридори на TEN-T на ЕС, но и трансграничните социално-икономически потоци и сътрудничество между двойките градове, разположени на двата бряга на реката.

Вътрешното плаване по река Дунав зависи от условията на инфраструктурата и от въздействието на природните фактори. Има участъци от реката и нейните канали, които имат дефицити както в ширина, така и в дълбочина, породени от природни фактори или от атмосферните влияния (ниски нива на валежи). Това води до ниска надеждност и плаваемост на водния път, особено през лятото, когато нивото на водата е много ниско, и прави времето за пътуване на шлепове и плавателни съдове по-дълго в сравнение с други видове транспорт¹². Това има значителен отрицателен ефект върху разходите и привлекателността на вътрешното корабоплаване. Ще бъдат приложени по-

¹² <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC104224>

нататъшни мерки за модернизация по целия румъно-български воден път на река Дунав, които са от съществено значение за сектора на корабоплаването, за да може да се предлагат надеждни услуги и да се извършва рентабилен бизнес.¹³

Както модернизацията на железопътната мрежа, така и на инфраструктурата за пресичане на реката биха представлявали възможност за свързване на европейското пространство с Черно море и за намаляване на задръстванията на автомобилния транспорт, замърсителите и потребителите на невъзобновяеми източници.

Също така, поради географските особености на района на Програмата, река Дунав представлява почти цялата граница между Румъния и България; по този начин интервенциите по река Дунав ще допринесат за подобряване на трансграничната свързаност и мобилност между Румъния и България. Освен това трансграничните железопътни прелези са много ограничени, така че всяка инвестиция в подобряване на инфраструктурата ще улесни трансграничната мобилност и свързаност.

Основната цел на предвидените операции по Програмата е насърчаване на трансграничната мобилност и свързаност и осигуряване на достъп до TEN-T на регионално и местно ниво.

За да се улесни изпълнението на Програмата, се предвижда стратегически подход. По този начин, тази ПО ще бъде изпълнена чрез операции със стратегическо значение. Операциите от стратегическо значение за изпълнение на видовете действия, свързани с железопътната свързаност и мобилността през река Дунав, ще бъдат идентифицирани чрез целенасочена покана по време на изпълнението на Програмата.

1) Действия за подобряване на железопътната свързаност и мобилността през река Дунав

- Разработване на предпроектни проучвания за електрификация и дигитализация на железопътната инфраструктура.
- Проектиране и внедряване на устойчиви транспортни инструменти и решения за по-добра свързаност и мобилност в трансграничния район за железопътен транспорт, включително, но не само: безопасност, териториално разгръщане, надеждност, ефективност, познаване на графика в реално време, трафик и билети и др.
- Идентифициране и справяне с липсващите връзки и „тесните места“ със затруднено преминаване в железопътната инфраструктура и инфраструктурата за преминаване на река Дунав: проучвания, стратегии, съвместни решения, съвместни инструменти и др.
- Подобряване и разширяване на железопътния транспорт: проучвания по отношение на безопасността на движението, кампании за повишаване на осведомеността, проучвания за свързаност / мобилност за разбиране на товарните и пътническите потоци, пътуванията до работното място и др.
- Проектиране и внедряване на интегрирани решения за подкрепа на мобилността и свързаността по време на криза.
- Проектиране и внедряване на устойчиви транспортни решения за по-добра свързаност и мобилност в района.
- Модернизация, подобряване и разширяване на железопътната инфраструктура:
 - Строителни работи за железопътна модернизация (включително електрифициране на железопътните линии и въвеждане на системата за железопътно сигнализиране ERTMS / ETCS;
 - Строителни работи за модернизация, реконструкция и изграждане на железопътни спирки и гари.

¹³ Ibidem.

2). Действия за подобряване на условията за навигация и безопасност по р. Дунав и Черно море с цел подобряване на мобилността и свързаността в трансграничната зона (неизчерпателен списък)

- Намаляване на административната тежест и други видове затруднения: проучвания, анализи, решения, инструменти.
- Разработване и прилагане на съвместни координирани стратегии, инструменти и пилотни приложения за подобряване на навигационните условия по р. Дунав и Черно море (напр. съвместни предпроектни проучвания, документи за инженерно планиране, морфологични и хидродинамични проучвания при установяване на условията за натрупване на седименти и др.).
- Разработване и прилагане на интегрирани мерки за подобряване на навигационните условия за общия сектор на р. Дунав и Черно море в трансграничната зона (напр. интегриране на системите за маркиране на р. Дунав, оборудване, сигнализация и др.).

Всички проекти ще трябва да демонстрират стратегическа значимост за трансграничната зона, принос към националните и стратегически документи на ЕС, включително водещите планове на двете страни и ясно да посочват източниците на финансиране на бъдещата инвестиция / проект. Проектите трябва да са в полза на цялата област на програмата и да се фокусират също върху целите на Зелената сделка (напр. воден транспорт / плавателност). Не на последно място, проектите трябва да подобрят трансграничната мобилност и да премахнат липсващите връзки и административните бариери.

Видовете дейности са оценени като съвместими с принципа за НЗВ, тъй като не се очаква да имат какъвто и да е негативен ефект върху околната среда поради естеството им. Въпреки това, всеки проект ще бъде оценен за и трябва да демонстрира съвместимост с принципа за НЗВ.

Очакват се преки ефекти по отношение на увеличените транспортни потоци и подобрената мобилност при преминаване на границите, допринасяйки за увеличаване на достъпността в района на Балканите от речната мрежа ТЕН-Т. Други очаквани ефекти включват повишена икономическа активност в обслужваните райони.

Този подход допълва националните стратегии и основните оперативни програми в двете страни, които са по-насочени към подкрепа на свързаността на национално ниво и по-малко фокусирани към подкрепа на мобилността през границата.

Планираните действия ще допринесат за EUSDR чрез подобряване пригодността за транспорт на река Дунав - Стълб 1, ПО 1a - Водна мобилност и ПО 1b - Железопътно-пътно-въздушна мобилност.

2.1.1.2. Индикатори

Таблица 2: Изходни индикатори - предстои да се актуализира

Приоритет	Специфична цел	ID	Индикатори-	Мерна единица	Етапна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)
ПО 3 По-добре свързана Европа – мобилност и ИСТ свързаност	Развитие и засилване на стабилност и устойчивост към изменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително подобър достъп до ТЕН-Т и трансгранична мобилност	RCO 84	Пилотни действия, разработени съвместно и реализирани в проекти	Пилотно действие	0	1

Приоритет	Специфична цел	ID	Индикатори-	Мерна единица	Етапна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)
ПО 3 По-добре свързана Европа – мобилност и ICT свързаност	Развитие и засилване на стабилност и устойчивост къмизменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително подобър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност	RCO 87	Организации, които си сътрудничат през границата	Организации	0	4
ПО 3 По-добре свързана Европа – мобилност и ICT свързаност	Развитие и засилване на стабилност и устойчивост къмизменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително подобър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност	RCO 49-	Дължина на релсата, реконструирана или модернизирана TEN-T	км	0	0.5
ПО 3 По-добре свързана Европа – мобилност и ICT свързаност	Развитие и засилване на стабилност и устойчивост къмизменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително подобър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност	RCO 53	Нови или модернизиран жп гари	гари и спирки	0	2

Таблица 3: Резултатни индикатори

Приоритет	Специфична цел	ID	Показател	Мерна единица	Базова стойност	Референтна година	Целева стойност (2029 г.)	Източник на данни	Коментари
ПО 3 По-добре свързана Европа – мобилност и ICT свързаност	Развитие и засилване на стабилност и устойчивост къмизменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително подобър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност	RCR 84	Организации, които си сътрудничат през границата след приключване на проекта	Организации	0	2021	2	Система за наблюдение на УО (доклад и за изпълнение на проекти)	
ПО 3 По-добре свързана Европа – мобилност и ICT свързаност	Развитие и засилване на стабилност и устойчивост къмизменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително подобър достъп до	RCR104	Взети или надградени решенията на организациите	Решения	0	2021	1	Система за наблюдение на УО (доклад и за изпълнение на проекти)	

Приоритет	Специфична цел	ID	Показател	Мерна единица	Базова стойност	Референтна година	Целева стойност (2029 г.)	Източник на данни	Коментари
	TEN-T и трансгранична мобилност								
ПО 3 По-добре свързана Европа – мобилност и ИСТ свързаност	Развитие и засилване на стабилност и устойчивост към изменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително по-добър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност	RCR 58	годишни потребители на новопостроени, модернизирани, реконструирани и модернизирани железници	Потребители/г година	0	2021	5000	Система за наблюдение на УО (доклад и за изпълнение на проекти)	

2.1.1.3. Основни целеви групи

Справка: член 17, параграф 4, буква д), iii), член 17, параграф 9, буква в), iv)

Целевите групи, предвидени по този приоритет, са лица и организации, които живеят и / или работят в програмната област:

- Пристанищни и фериботни оператори
- Предприятия, превозващи пътници / товари през реката
- Пасажери (работници, учащи)
- Туристи
- Жителите на районите, към които са насочени инвестициите, особено тези в отдалечените места, възрастни хора, засегнати от увреждания хора
- Предприятия, разположени в райони, към които са насочени инвестиции
- Местни власти на територията на Програмата

Пристанищните и фериботните оператори, както и доставчиците на транспорт са сред основните целеви групи, които незабавно ще се възползват от интервенциите.

Наред с тях, местните власти са важни целеви групи с оглед на техните отговорности по отношение на техните правни компетенции в областта на железопътната достъпност, обществения транспорт и местното развитие.

Пътуващите, туристите и жителите в трансграничната зона ще се възползват от инвестициите, подкрепяни от Програмата. При разработването и реализирането на планираните инвестиции трябва да се обърне специално внимание на уязвимите целеви групи като хора, живеещи в отдалечени райони, възрастни хора или хора с увреждания.

Местните предприятия са от особено значение, тъй като те стимулират икономическата активност, генерират потоци от градския и товарен транспорт. Техните нужди също трябва да бъдат взети предвид при разработването и реализирането на предвидените инвестиции.

2.1.1.4. Посочване на конкретните целеви територии, включително планираното използване на ИТИ, ВОМР или други териториални инструменти

Справка: член 17, параграф 4, буква д), iv)

Не е приложено

2.1.1.5. Планирано използване на финансови инструменти

Справка: член 17, параграф 4, буква д), v)

Не е приложено

2.1.1.6. Индикативна разбивка на ресурсите на програмата на ЕС по видове интервенции

Справка: член 17, параграф 4, буква д), vi), член 17, параграф 9, буква в), v)

Таблица 4: Измерване 1 - област на интервенция

Приоритет №	Фонд	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
ПО 3 По-добре свързана Европа – мобилност и ИСТ свързаност	ЕФРР	Развитие и засилване на стабилност и устойчивост към изменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително по-добър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност	100 Реконструирани или модернизираните железопътни линии — основна мрежа на TEN-T	7,000,000
			102 Други ремонтирани или реконструирани железопътни линии	2,000,000
			104 Дигитализация на транспорта: железопътен	2,000,000
			105 Европейска система за управление на железопътния трафик (ЕСУЖТ)	1,000,000
			115 Вътрешни водни пътища и пристанища (TEN-T), с изключение на съоръжения, предназначени за транспорт на изкопаеми горива	8,000,000

Таблица 5: Измерване 2 - форма на финансиране

Приоритет №	Фонд	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
-------------	------	----------------	-----	------------

По-зелен региона	ЕФРР	Развитие и засилване на стабилност и устойчивост към изменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително по-добър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност	01 Безвъзмездни средства	20,000,000
------------------	------	---	-----------------------------	------------

Таблица 6: Измерване 3 - териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост

Приоритет №	Фонд	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
По-зелен регион	ЕФРР	Развитие и засилване на стабилност и устойчивост към изменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително по-добър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност	48 Няма териториална насоченост	20,000,000

2.2. Приоритет 2: По-зелен регион

2.2.1. Специфична цел: 2 (vi) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, като се вземат предвид екосистемни подходи

2.2.1.1. Свързани видове действия и техният очакван принос за тези специфични цели и за макрорегионални стратегии и стратегии за водни басейни, където е подходящо

Цялата зона е изправена пред значителни предизвикателства във връзка с поддържането на качеството на околната среда и смекчаване на негативните последици от природни бедствия и човешки дейности. Както е отбелязано в документа за трансгранична ориентация, регионът е изправен пред висока уязвимост към изменението на климата, високо излагане на негативни ефекти от човешки дейности, както и на природен и технологичен риск.

Тъй като река Дунав пресича цялата територия, всички населени места в заливната зона са изложени на чести наводнения. Други природни рискове в граничната зона са земетресения и свлачища.

И за двете държави сушата представлява належащ проблем. Значителното увеличение на сухите периоди, както и ерозията, особено на бреговете на р. Дунав и по Черно море и рисковете на заинтересованите страни, бяха подчертани като най-важните проблеми в областта на околната среда, в консултациите по време на фазата на подготовка на Програмата.

Вземайки предвид предизвикателствата, пред които е изправена трансграничната зона, Програмата ще подкрепя действия, свързани със следните области (неизчерпателен списък):

- действия за адаптиране и смекчаване на последиците от изменението на климата. Тези действия целят предвиждане на неблагоприятните последици от изменението на климата и предприемане на подходящи действия за предотвратяване или свеждане до минимум на щетите, които могат да причинят или да се възползват от възможностите, които могат да възникнат.
- предотвратяване и управление на риска от природни и опасни събития (напр. наводнения, пожари, суши, ерозия, земетресения и свлачища) и рискове, свързани с човешки дейности
- насърчаване на устойчивостта при бедствия

Видове действия в сферата на предотвратяване на риска от бедствия и устойчивостта (неизчерпателен списък):

Действията, свързани с предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, ще се изпълняват чрез операции от стратегическо значение, съвместно разработени от публичните органи заедно с други заинтересовани страни от двете страни на границата, като се вземат предвид подходите, базирани на екосистемите. Действията ще се фокусират върху:

- Подобряване на капацитета за предотвратяване на риска и интервенция в трансграничния регион чрез разработване на съвместни оперативни центрове и съвместни планове за интервенция,
- Повишаване на капацитета за намеса и реакция чрез инвестиции в оборудване и превозни средства, ИТ системи и др.
- Разработване на общи учебни програми за обучение и разгръщане на съвместни учения, включително службите за доброволно реагиране.

- Подобряване на трансграничната координация и капацитета за адаптиране към изменението на климата и свързаните с него рискове (наводнения, пожари, хидроложки суши, замърсяване).
- Разработване на съвместни методологии за оценка на риска и мониторинг на риска в трансграничната зона (риск от наводнения, включително поройни наводнения, риск от суша).

Решенията за намаляване на риска от бедствия, базирани на екосистеми (Eco-DRR), ще бъдат особено насърчавани.

Видове действия, свързани с изменението на климата (неизчерпателен списък):

Видовете действия, свързани с адаптирането към изменението на климата, ще се изпълняват чрез цели/редовни покани за проекти.

- Повишаване на осведомеността, изграждане на мрежи от общности и заинтересовани страни и изпълнение на образователни дейности относно това как да се адаптира негативния ефект от изменението на климата, особено сред местните общности, туристическия сектор и собствениците на гори;
- Разработване на съвместни методи и инструменти за подобряване на капацитета на съответните заинтересовани страни за предотвратяване и смекчаване на въздействието на изменението на климата (напр. разработване и прилагане на планове за действие, методологии, политики, инструменти и т.н.) и за обмен на знания и добри практики, свързани с подпомагането на планирането и вземане на решения по въпроси, свързани с изменението на климата;
- Разработване на методи и инструменти за подпомагане на планирането на адаптацията и вземането на решения относно мерките за адаптиране към изменението на климата;
- Идентифициране, оценка и намаляване на отрицателните последици от изменението на климата върху социално-икономическите дейности в района (например разработване и прилагане на съвместни стратегии, инструменти, планове, решения, съвместна помощна дейност);
- Прилагане на съвместни екосистемни мерки за адаптиране към изменението на климата, например:
 - o Мерки за повторно залесяване, опазване и опазване на горите, включително прилагане на системи за мониторинг на горите в общността, свързани с изменението на климата;
 - o Предотвратяване и обръщане на опустиняването чрез интегрирано управление на земята и водите (например опазване на растителната покривка, засаждане на дървета, създаване на банки за семена, обогатяване на почвата с хранителни вещества, повторно въвеждане на избрани видове, изграждане на зелени „буферни зони“), за да се адаптира към изменението на климата;
 - o Подпомагане на управлението на водите и земята чрез зелени решения (например: вълни, възстановяване на реки и озеленяване на природата, зелени решения за дренажни системи, натурализирани езера за дъждовни води и др.)

Подходът, базиран на екосистемите, е от основно значение за изпълнението на действия по тази специфична цел. Това означава, че решенията, базирани на природата, ще бъдат предпочитани, когато е възможно, в сравнение с твърдата или сивата инфраструктура. Това включва заливни равнини, възстановяване на екосистемите, залесяване, мерки за естествено задържане на вода и други зелени (или сини) инфраструктурни мерки, които имат пряка полза за адаптирането към изменението на климата и предотвратяването на риска.

Проектите трябва да се разработват съвместно от компетентните публични органи, други заинтересовани страни и участници от двете страни на границата и да са в съответствие със съответните национални, регионални и местни стратегически документи.

За да се осигури по-висока добавена стойност и качество на финансираните операции, компетентните румънски и български институции/органи ще бъдат активно включени в

подготовката на насоките за покана за предложения и силно препоръчани в процеса на подбор на проекти.

Проектите ще трябва да демонстрират значимост за трансграничната зона и принос към националните и европейските стратегически документи. Проектите трябва да са в полза на цялата област на Програмата и да съответстват на целите на Зелената сделка по отношение на защитата на екосистемите, предвиждането на неблагоприятните последици от изменението на климата и предприемането на подходящи действия за предотвратяване или минимизиране на щетите.

Този подход допълва националните стратегии и оперативни програми на двете държави, подкрепяйки проекти от национално значение.

Видовете дейности са оценени като съвместими с принципа за НЗВ, тъй като не се очаква да имат какъвто и да е негативен ефект върху околната среда поради естеството им.

Планираните действия ще допринесат за приоритетната област на EUSDR (PA5) за рисковете за околната среда (ПО5), като подкрепят усилията за смекчаване на последиците от сухите периоди (цел 1), постигане на значително намаляване на събитията с риск от наводнения (цел 2), подобряване на знанията и обмена на информацията относно местата с опасност от аварии (цел 3) и подкрепя оценката на рисковете от бедствия в Дунавския регион, насърчавайки действия за повишаване на устойчивостта, готовността и дейностите по реагиране при бедствия (цел 4). Те също така подпомагат (ПО 10) на EUSDR, като подкрепят действия за изграждане на капацитет, обмен на информация и координация между съответните заинтересовани страни отвъд границата.

Всички видове интервенции ще осигурят специфични мерки за предотвратяване и минимизиране на последиците от изменението на климата за уязвими и маргинализирани групи, които в някои случаи са сред най-уязвимите към подобни ефекти. Също така, дейностите за повишаване на осведомеността ще бъдат адаптирани към нуждите на хората с увреждания, насърчавайки използването на нови технологии или специфични мерки за хора с различни увреждания, за възрастни хора или за хора от маргинализирани групи. Устойчивото развитие е основна точка за тази СЦ. Това ще бъде гарантирано от всички интервенции за адаптиране към изменението на климата, превенция на риска и устойчивост на бедствия. Ще се насърчава екосистемният подход, което означава, че решенията, базирани на природата, ще бъдат предпочитани, когато е възможно, пред твърдата или сива инфраструктура и традиционните технически решения, които ще имат голям принос за устойчивото развитие на региона.

СЦ ще допринесе пряко за СДГ 13 – Действия в областта на климата, предприемане на действия за адаптиране към изменението на климата, съсредоточаване върху дейности за повишаване на осведомеността, разработване на средства за адаптиране към изменението на климата и консолидиране на институционалния капацитет по отношение на превенцията на риска и устойчивостта.

2.2.1.2. Индикатори

Таблица 2: Изходни индикатори - предстои да се актуализира

Приоритет	Специфична цел	ID	Индикатор	Мерна единица	Етапна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)
По-зелен регион	iv) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, базирайки се на екосистемни подходи	RCO 84	Пилотни действия, разработени съвместно и изпълнени в проекти	Пилотни действия	0	4

Приоритет	Специфична цел	ID	Индикатор	Мерна единица	Етапна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)
По-зелен регион	iv) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, базирайки се на екосистемни подходи	RCO 87	Организации, които си сътрудничат през границата	Организации	0	13
По-зелен регион	iv) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, базирайки се на екосистемни подходи	RCO 24	Инвестиции в нови или подобрени системи за наблюдение, готовност, предупреждение и реагиране при природни бедствия	Евро	0	20,000,000
По-зелен регион	iv) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, базирайки се на екосистемни подходи	RCO 122	Инвестиции в нови или подобрени системи за наблюдение, готовност, предупреждение и реагиране при бедствия срещу природни рискове, които не са свързани с климата	Евро	0	4,000,000

Таблица 3: Резултатни индикатори

Приоритет	Специфична цел	ID	Индикатор	Мерна единица	Базова стойност	Референтна година	Целева стойност (2029 г.)	Източник на данни	Коментари
По-зелен регион	iv) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, базирайки се на екосистемни подходи	RCR 84	Организации, които си сътрудничат през границата след приключване на проекта	Брой	0	2021	4	Система за наблюдение на УО (доклади за изпълнение на проекти)	
По-зелен регион	iv) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, базирайки се на екосистемни подходи	RCR 104 -	Взети или надградени решения от страна на организациите	Решения	0	2021	1	Система за наблюдение на УО (доклади за изпълнение на проекти)	
По-зелен регион	iv) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, базирайки се на	RCR 35	Население, което се възползва от мерки за защита срещу наводнения	Лица	0	2021	1,000,000	Система за наблюдение на УО (доклади за изпълнение на проекти)	

Приоритет	Специфична цел	ID	Индикатор	Мерна единица	Базова стойност	Референтна година	Целева стойност (2029 г.)	Източник на данни	Коментари
	екосистемни подходи								
По-зелен регион	iv) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, базирайки се на екосистемни подходи	RCR 37	Население, което се възползва от мерки за защита срещу свързани с климата природни бедствия (различни от наводнения или горски пожари)	Лица	0	2021	1,000,000	Система за наблюдение на УО (доклади за изпълнение на проекти)	
По-зелен регион	iv) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, базирайки се на екосистемни подходи	RCR 96	Население, което се възползва от мерки за защита срещу природни рискове, които не са свързани с климата и рискове, свързани с човешката дейност	Лица	0	2021	300,000	Система за наблюдение на УО (доклади за изпълнение на проекти)	

2.2.1.3. Основни целеви групи

Справка: член 17, параграф 4, буква д), iii), член 17, параграф 9, буква в), iv)

Целевите групи се определят като лица и / или организации, които се възползват от резултатите от проекти, финансирани от програмата.

- Организации в публичния сектор, създатели на политики и планове и организации, занимаващи се с адаптацията към изменението на климата, предотвратяването на риска и устойчивостта при бедствия.
- Население на трансграничната зона - хората и общностите ще бъдат по-защитени от негативните последици от изменението на климата и рисковете от това; те също така ще бъдат по-добре информирани и образовани по отношение на мерките за адаптиране към изменението на климата и рисковете и смекчаването.
- Учени и изследователи;
- Преподаватели по екологични теми и екологични организации;
- Местни органи на властта.

2.2.1.4. Посочване на конкретните целеви територии, включително планираното използване на ИТИ, ВОМР или други териториални инструменти

Справка: член 17, параграф 4, буква д), iv)

Не е приложимо

2.2.1.5. Планирано използване на финансови инструменти

Справка: член 17, параграф 4, буква д), v)

Не е приложимо

2.2.1.6. Примерна разбивка на ресурсите на програмата на ЕС по видове интервенции

Справка: член 17, параграф 4, буква д), vi), член 17, параграф 9, буква в), v)

Таблица 4: Измерване 1 - област на интервенция

Приоритет №	Фонд	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
По-зелен регион	ЕФРР	iv) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, базирайки се на екосистемни подходи	058 Мерки за адаптиране към изменението на климата; превенция и управление на рискове, свързани с климата: пожари (в това число за повишаване на информираността, гражданска защита, системи и инфраструктура за управление на бедствия и екосистемни подходи)	16,000,000
По-зелен регион	ЕФРР	iv) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, базирайки се на екосистемни подходи	059 Мерки за адаптиране към изменението на климата; превенция и управление на рискове, свързани с климата: други, напр. бури и суша (в това число за повишаване на информираността, гражданска защита, системи и инфраструктура за управление на бедствия и екосистемни подходи)	15,000,000
По-зелен регион	ЕФРР	iv) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, базирайки се на екосистемни подходи	060 Превенция и управление на природни рискове, които не са свързани с климата (напр. земетресения), и рискове, свързани с човешки дейности (напр. технологични аварии), включително повишаване на осведомеността, системи и инфраструктури за гражданска защита и управление на бедствия и екосистемни подходи	6,310,309
По-зелен регион	ЕФРР	iv) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, базирайки се на екосистемни подходи	061 Превенция и управление на природни рискове, които не са свързани с климата (напр. земетресения), и рискове, свързани с човешки дейности (напр. технологични аварии), включително повишаване на информираността, системи за гражданска защита и управление на бедствия, инфраструктури и екосистемни подходи	3,500,000

Таблица 5: Измерване 2 - форма на финансиране

Приоритет №	Фонд	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
По-зелен регион	ЕФРР	iv) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, базирайки се на екосистемни подходи	01 Безвъзмездни средства	40,801,309

Таблица 6: Измерване 3 - териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост

Приоритет №	Фонд	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
По-зелен регион	ЕФРР	iv) Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, базирайки се на екосистемни подходи	48 Няма териториално насочване	40,801,309

2.2.2. Специфична цел: 2 (vii) Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване

2.2.2.1. *Свързани видове действия и техният очакван принос за тези специфични цели и за макрорегионални стратегии и стратегии за водните басейни, където е уместно*

Регионът има богато биоразнообразие, особено по протежение на и около река Дунав. Районът има многобройни природни защитени зони, като “Натура 2000” и Рамсар, от двете страни на границата. И двете страни носят съвместна отговорност за опазването на някои видове (като дунавската есетра¹⁴) и споделят подобни предизвикателства при опазването на уникалната Дунавска екосистема, съгласно Конвенцията за защита на река Дунав.

Налични доказателства показват, че двете страни на границата са поравно засегнати от неустойчиви човешки дейности, причиняващи деградация, включително загуба на биоразнообразие, замърсяване на почвите, водата и въздуха, деградация и отпадъци. Човешките населени места и дейности са довели до високо ниво на фрагментация на местообитанията на дивата природа, както по бреговете на река Дунав, така и по сухопътната граница между Румъния и България.

Както се подчертава в Програмния териториален анализ, защитените територии са особено засегнати от човешката дейност, а градските зони са особено засегнати от замърсяване. Недостатъчната инфраструктура за мониторинг възпрепятства цялостното проследяване на качеството на въздуха и ефективни решения за управление. Необходими са допълнителни дейности за подобряване на качеството на биоразнообразието и за премахване/намаляване на замърсяването, имайки предвид ползите му за защита на човешкото здраве. Множество препятствия пречат на ефективното справяне с екологичните предизвикателства в района, включително пропуски в изследванията и знанията, пропуски в сътрудничеството и комуникацията, недостатъчен капацитет, включително инфраструктура за мониторинг.

Предвид предизвикателствата, засягащи трансграничната зона, Програмата ще подкрепя действия, свързани със следните области (неизчерпателен списък):

- намаляване на всички видове замърсяване чрез подпомагане на инвестициите в мониторинг и събиране на данни за замърсяването на въздуха, почвата и водите.
- подкрепа за развитието на зелени инфраструктури, включително чрез развитие и опазване на зелените площи в населените места и повишаване на осведомеността за ползите от зелените площи.
- засилване на опазването, възстановяването на биологичното разнообразие и устойчивото използване и опазване на природното наследство, включително Натура 2000 и RAMSAR обекти.

Мерките, насочени към зелената инфраструктура и намаляването на всички форми на замърсяване, ще се считат за по-висок приоритет сред останалите дейности по Специфична цел 2(vii).

Примери за видове действия (неизчерпателен списък):

- Насърчаване и улесняване на ангажираността на гражданите в опазването на биологичното разнообразие, включително неговото опазване и устойчиво използване;

¹⁴Есетра 2020. Програма за защита и рехабилитация на дунавските есетри.

<https://www.icpdr.org/main/sites/default/files/nodes/documents/sturgeon2020-final.pdf>

- Опазване на биоразнообразието и местообитанията чрез прилагане на най-добри практики от държавни агенции, изследователски институти, неправителствени организации, както и активно участие на гражданското общество;
- Опазване и възстановяване на природата и биоразнообразието, разположени в и в близост до населени места чрез подходящи съвместни решения, включително чрез създаване на екологични коридори, зелени мостове, екопасажи, зелена инфраструктура, екодукти и др. за повторно свързване на изкуствено фрагментирани природни зони;
- Подкрепа за събиране на данни и обмен на информация по отношение на биоразнообразието между двете страни на границата;
- Съвместна оценка, подобряване и популяризиране на екосистемните услуги на местно и регионално ниво в трансграничния контекст;
- Развитие на екосистемни услуги за подкрепа на биоразнообразието и намаляване на замърсяването;
- Споделяне на добри практики и прилагане на екологосъобразни и иновативни решения, насочени към инвазивни чужди видове и укрепване на практиките за устойчиво управление на околната среда (напр. благоприятно за опрашителите управление, управление на водни тела, гори и др.);
- Подпомагане създаването на банки за семена, зарибяване на почвената органична материя и организми, които насърчават по-високото установяване и растеж на растенията, и повторното въвеждане на избрани видове;
- Развитие на зелена инфраструктура и подкрепа на биоразнообразието и опазване на природата в населените места, включително чрез: покриви и озеленяване на фасади, градинарство, насърчаване на зелени екологични решения за замяна на пестициди и хербициди в градските райони и др.;
- Развитие на зелени площи, включително връзки между зелените площи (градски паркове, зелени спортни съоръжения, гори, зеленина на брега на реките);
- Повишаване на осведомеността за ползите от зелените площи, включително в градските райони, насърчаване на местни действия за по-зелени селища и рехабилитация на изоставени индустриални зони, стимулиране на промяна в поведението по отношение на подобряването на защитата и опазването на природата и биологичното разнообразие и намаляване на замърсяването;
- Подобряване на контрола на замърсяването чрез подпомагане на инвестициите в мониторинг и събиране на данни за замърсяването на въздуха, почвата и водата, особено в градските райони, включително чрез създаване на инструменти за измерване на качеството на въздуха, почвата и водата и предоставяне на данни в реално време (напр. мрежи от сензори и приложения и платформи, позволяващи докладване от обществеността).

Всички проекти ще трябва да демонстрират уместност за трансграничната зона и да допринасят за националните и стратегическите документи на ЕС, особено Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. и Плана на ЕС за възстановяване на природата. Проектите трябва да са в полза на цялата област на програмата и трябва да се съсредоточат и върху целите на Зелената сделка по отношение на подкрепата за опазване на биоразнообразието, опазването на защитените територии и насърчаването на зелените градски пространства.

Този подход ще се прилага чрез целенасочени/редовни покани за предложения и допълва националните стратегии и основните оперативни програми в двете страни.

Проектите трябва да се разработват съвместно от компетентните публични органи и други заинтересовани страни и участници от двете страни на границата и трябва да са в съответствие със съответните национални и регионални и местни стратегически документи. За да се осигури разграничаването и допълването с други екологични програми и проекти, както и да се гарантира по-висока добавена стойност и качество на финансираните операции, компетентните румънски и български институции/органи ще участват активно в подготовката на насоките за покана за предложения и, силно препоръчително, в процеса по подбор на проекти.

Планираните действия ще допринесат за приоритетната област на EUSDR „Да се запази биологичното разнообразие, ландшафтите и качеството на въздуха и почвите“ (ПО6), особено чрез предотвратяване влошаването на биологичното разнообразие на видовете и местообитанията. Те също така подпомагат приоритетна област 10 (ПО 10) на EUSDR, като подкрепят действия за изграждане на капацитет, обмен на информация и координация между съответните заинтересовани страни през границата.

Видовете дейности са оценени като съвместими с принципа за НЗВ, тъй като не се очаква да имат какъвто и да е негативен ефект върху околната среда порати естеството им.

Планираните действия ще допринесат за приоритетната област на EUSDR „Запазване на биоразнообразието, ландшафта и качеството на въздуха и почвите“ (РА6), по-специално чрез предотвратяване на влошаването на видовете и местообитанията. Те също така подкрепят приоритетна област 10 на EUSDR (РА 10), като подкрепят действия за изграждане на капацитет, обмен на информация и координация между съответните заинтересовани страни отвъд границата.

Интервенциите ще имат за цел да подобрят достъпа на хората с увреждания както до зелената инфраструктура, която ще се развива, така и до природното наследство. Освен това интервенциите ще разгледат достъпа в условия на равенство и недискриминация до всички информационни и комуникационни продукти, включително дейности за повишаване на осведомеността и дейности, насочени към насърчаване на опазването на биологичното разнообразие.

Устойчивото развитие също е от основно значение за това SO. Това ще бъде пряко гарантирано от всички интервенции, целящи намаляване на замърсяването, развитие на зелена инфраструктура и подобряване на опазването на биологичното разнообразие. Докато чрез приоритизиране на намаляването на замърсяването, SO ще се съсредоточи върху подобряването на контрола на замърсяването, чрез приоритизиране на развитието на зелена инфраструктура, условията на околната среда трябва да бъдат подобрени, заедно със здравето и живота на гражданите.

SO ще допринесе пряко за ЦУР 15 – с цел защита, възстановяване и насърчаване на устойчивото използване на екосистемата на региона, развитие на зелените площи и спиране и обръщане на деградацията на земята и загубата на биоразнообразие.

2.2.2.2. Индикатори

Таблица 2: Изходни индикатори - предстои да се актуализира

Приоритет	Специфична цел	ID	Индикатор	Мерна единица	Етапна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)
По-зелен регион	vii) Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната зелена инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване	RCO 84	Пилотни действия, разработени съвместно и изпълнявани в проекти	Пилотно действие	0	16
По-зелен регион	vii) Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната зелена инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване	RCO 87	Организации, които си сътрудничат през границата	Организации	0	32

Таблица 3: Резултатни индикатори - предстои актуализиране

Приоритет	Специфична цел	ID	Индикатор	Мерна единица	Базова стойност	Референтна година	Целева стойност (2029 г.)	Източник на данни	Коментари
По-зелен регион	vii) Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната зелена инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване	RCR 84	Организации, които си сътрудничат през границата след приключване на проекта	Брой	0	2021	8	Система за наблюдение на УО (доклади за изпълнение на проекти)	
По-зелен регион	vii) Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната зелена инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване	RCR104	Взети или надградени решения от страна на организациите	Решение	0	2021	4	Система за наблюдение на УО (доклади за изпълнение на проекти)	

2.2.2.3. Основни целеви групи

Справка: член 17, параграф 4, буква д), iii), член 17, параграф 9, буква в), iv)

Целевите групи се определят като лица и / или организации, които се възползват от дейностите, изпълнявани с подкрепата на Програмата и от резултатите от тези дейности. Целевите групи не е задължително да участват пряко в операцията. Те включват:

- Институциите от публичния сектор и местните власти - създателите на политики и планове, включително местните власти, са в основата на подкрепяните интервенции, предвид техния мандат и способност да популяризират и изпълняват дейности в областта на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и зелената инфраструктура.
- НПО с релевантна дейност също ще бъдат адресирани, като се имат предвид способността и силата им да влияят както върху политическия дневен ред, така и да мобилизират гражданската ангажираност.
- Университети и академични среди в съответните сектори, предвид тяхната роля в генерирането на знания и опит. Подкрепата ще им позволи да споделят своите знания, да допринесат за подобряване на процеса по изготвянето на политики, разширяване на мрежите, а също така да подобрят собствената си дейност чрез достъп до данни и дейности на терен.
- Население на трансграничната зона - хората и общностите ще бъдат по-добре информирани и образовани по отношение на опазването на околната среда и възприемането на по-екологични практики и начин на живот.
- Местният бизнес също ще бъде адресиран от проектите, което ще му позволи възприемането на по-безопасни и по-устойчиви практики и производствени цикли;
- Органите на местната власт

2.2.2.4. Посочване на конкретните целеви територии, включително планираното използване на ИТИ, ВОМР или други териториални инструменти

Справка: член 17, параграф 4, буква д), iv)

Не е приложимо

2.2.2.5. Планирано използване на финансови инструменти

Справка: член 17, параграф 4, буква д), v)

Не е приложимо

2.2.2.6. Примерна разбивка на ресурсите на програмата на ЕС по видове интервенции

Справка: член 17, параграф 4, буква д), vi), член 17, параграф 9, буква в), v)

Таблица 4: Измерване 1 - област на интервенция - за актуализиране

Приоритет №	Фонд	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
По-зелен регион	ЕФРР	vii) Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната зелена инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване	077 Мерки за намаляване на шума и за качеството на въздуха	5,000,000
По-зелен регион	ЕФРР	vii) Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната зелена инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване	078 Опазване, възстановяване и устойчиво използване на зони по "Натура 2000"	5,000,000
По-зелен регион	ЕФРР	vii) Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната зелена инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване	079 Опазване на природата и биологичното разнообразие, екологосъобразна инфраструктура	15,000,000
По-зелен регион	ЕФРР	vii) Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната зелена инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване	080 Други мерки за намаляване на емисиите на парникови газове в областта на опазването и възстановяването на природните зони с висок потенциал за усвояване и съхранение на въглерод, например чрез преовлажняване на мочурища; улавяне на депонен газ	3,000,000

Таблица 5: Измерване 2 - форма на финансиране

Приоритет №	Фонд	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
По-зелен регион	ЕФРР	vii) Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната зелена инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване	01 Безвъзмездни средства	28,000,000

Таблица 6: Измерване 3 - териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост

Приоритет №	Фонд	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
По-зелен регион	ЕФРР	vii) Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната зелена инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване	48 Други извън ПО5: Няма териториално насочване	28,000,000

2.3. Приоритет 3: Образован регион

2.3.1. Специфична цел: 4 (ii). Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда

2.3.1.1. Свързани видове действия и техният очакван принос за тези специфични цели и за макрорегионални стратегии и стратегии за водни басейни, където е уместно

Резултатите от образованието показват сравнително лошо представяне и от двете страни на границата, доста под средното за ЕС (както за основно, така и за висше образование, както и за учене през целия живот). Географските условия и изолацията също са попречили на местните общности да развият тесни връзки, включително когато става дума за изучаване на езика на съседната държава. Поради това процентът на неграмотност е тревожен и двуезичието не е широко разпространено сред населението. Освен това през последните десетилетия трансграничният район е свидетел на силна емиграция на хора с образователни квалификации в областта на науката и технологиите.

Броят на учениците с ниски и недостатъчни постижения (15-годишни, проучване на PISA, 2018 г.) по математика, четене и природни науки е повече от два пъти повече от средния за ЕС (данни на ниво държава). Участието във висшето образование е много ниско, като само около 11% от населението в румънските региони и 20% в българските региони са завършили висше образование, в сравнение с 29% на ниво ЕС (Евростат, данни от 2020 г.). Коефициентите на NEET (лица, които не са включени в процес на образование, работа или обучение) са по-високи от средните за ЕС (11%) във всички румъно-български гранични региони, със стойности до 27% в Северозападен (България) и 19.9% в Sud-Est (Румъния) (Евростат, данни за 2020 г.). Участието в образование и обучение на възрастни е значително под средното за ЕС ниво от 9.2%, със стойности около 1% или дори по-ниски в румъно-българските региони (Евростат, данни от 2020 г.). По този начин ученето през целия живот (УЦЖ) е много ниско и в двете страни.

Сътрудничеството също е ограничено между ключовите заинтересовани страни в сектора на национално и местно ниво и връзките между образователната система и бизнес сектора са слаби,

което допълнително намалява възможностите за подобряване на качеството на услугите за образование и обучение и за увеличаване на възможностите за заетост. Подобна е ситуацията и от двете страни на границата.

За да бъдем по-добре подготвени за интелигентна специализация, индустриален преход и предприемачество, са необходими повече инвестиции в повишаване на квалификацията и мобилност на служителите във връзка с изискванията на пазара.

В този контекст действията по СЦ 4.2 се стремят да се справят със системните предизвикателства, които присъстват от двете страни на границата.

Съвместните действия (например съвместни събития, обучения, учебни програми, съоръжения и т.н.) ще целят намаляване на несъответствията в района и ще улеснят развитието на трансграничното сътрудничество между двете страни на границата.

Следните видове действия могат да бъдат подкрепени (неизчерпателен списък):

- Разработване на обширни и структурирани схеми за изучаване на езици, като вектор за изграждане на доверие отвъд границата, за създаване на база за бъдещ обмен, а също и като фактор за насърчаване на заетостта.
- Разработване на съвместни схеми за трансгранично образование и обучение - на място в области, където достъпността не е пречка или онлайн, като се използват дигитализирани инструменти и методи за обучение, ако физическото присъствие не е опция.
- Разработване на трансгранични стажове или практики и програми за обмен на студенти за млади завършили/студенти.
- Разработване на съвместни инициативи в подкрепа на образованието и ученето на възрастни (УЦЖ), включително улесняване на учебната мобилност.
- Развитие на партньорства между средните и висшите учебни заведения и бизнеса, с цел подобряване на пазарната ориентация и качествения аспект на образованието и предоставяне на възможност на младите студенти да се обучават и/или да учат от другата страна на границата. Особено се предвижда дългосрочен обмен.
- Развитие на партньорства между институциите за образование и обучение и заинтересованите страни на всички образователни нива (от ранно до висше), за да се подпомогне взаимното учене и обмена на практики между учители и обучители от двете страни на границата.
- Разработване на съвместни инициативи и действия за подпомагане на достъпа до качествено приобщаващо образование и обучение, включително УЦЖ, на уязвими или маргинализирани групи, включително лица с увреждания, СОП („Специални образователни потребности“ е легална дефиниция и се отнася до деца с обучителни проблеми или увреждания които затрудняват ученето им от повечето деца на същата възраст), ромска етническа група и др.
- Съвместни мерки за подобряване на връзката между пазара на труда и системата на образование и обучение.
- Инвестиции в инфраструктурата на образователни съоръжения (напр. учебни пространства като класни стаи, лаборатории, библиотеки, работилници, фитнес зали, учебни пространства на открито, но също и други съоръжения) за всички нива на образование и образователни дейности (включително коригиращи и извънучилищни), технически и професионално обучение и LLL и др.; специално внимание ще бъде отделено на насърчаването на достъпно и приобщаващо обучение за всички хора.
- Инвестиции в осигуряване на подходящи средства за съвместни учебни съоръжения с фокус върху дигитализацията: оборудване, инструменти и т.н., особено тези, които подпомагат развитието на практически и/или дигитални умения и дистанционно обучение, като компютри, оборудване за видеоконферентна връзка/обучение от разстояние, обучение във виртуална реалност и т.н.

Прилагането на малък проектен фонд, като възможен инструмент за подкрепа на проекти с ограничен финансов обем, се анализира от програмните структури по време на етапа на изпълнение, в зависимост от развитието на програмата.

Всички дейности, предвидени в рамките на тази конкретна цел, ще имат за цел да подобрят услугите за образование и обучение във връзка с всички икономически сектори и заинтересовани страни, насочени към другите ОП, както и с техните нужди от обучение и трябва да се развиват съвместно. Освен това проектите трябва да насърчават и засилват сътрудничеството между двете страни на границата.

Видовете дейности са оценени като съвместими с принципа за НЗВ, тъй като не се очаква да имат какъвто и да е негативен ефект върху околната среда порати естеството им.

Подкрепените действия ще допринесат за приоритет 9 на EUSDR, по-специално действие 6. *Релевантни и висококачествени знания, умения и компетенции* и действие 7. *Учене през целия живот и мобилност за учене*, чрез подпомагане мобилността на учащите и учителите, както и партньорствата между училищата и образователните институции, намалявайки ниските постижения в основни умения, обхващащи езика, грамотността, математиката, науката и дигиталната грамотност, укрепване на трансверсални и ключови компетентности, по-специално предприемачество и езикови компетенции, насочени към развитието на цифрови компетентности, включително медийна грамотност, на всички нива на обучение.

Разработването на всякакви схеми и инициативи за обучение и образование ще бъде съобразено с всички уязвими групи, които биха могли да се възползват от тях (например слепи хора или хора с намалена подвижност). Също така съвместните инициативи, които ще бъдат разработени, ще осигурят адекватно включване на уязвими и маргинализирани групи, както и хора с увреждания и специални образователни потребности и етнически малцинства в предвидените дейности. Интервенциите ще отделят специално внимание на адаптирането на образователната инфраструктура за хора с увреждания чрез мерки като: осигуряване на рампи за достъп, маркиране на маршрути за достъп, адаптиране на учебното пространство за улесняване на достъпа и функционалност за хора с увреждания, осигуряване на достъп до тоалетните и класните стаи.

Всички схеми и инициативи за обучение и образование, които ще бъдат разработени и приложени в рамките на тази СЦ, ще трябва да допринесат за устойчивото развитие, като предоставят съдържание, което насърчава устойчивото развитие. В тази връзка потенциалните бенефициенти ще бъдат насърчавани да включват в съдържанието на учебните и образователните схеми материали, свързани с принципа на устойчиво развитие, и да насърчават „зелени умения“. Освен това интервенциите ще трябва да гарантират ефективното използване на ресурсите и използването на материали, обозначени като зелени продукти.

СЦ ще допринесе пряко за СДГ 4 – с цел осигуряване на приобщаващо и справедливо качествено образование и насърчаване на възможностите за учене през целия живот за всички граждани в трансграничния регион.

2.3.1.2. Индикатори

Таблица 2: Изходни индикатори - предстои да се актуализира

Приоритет	Специфична цел	ID	Индикатор	Мерна единица	Етапна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)
2 Образован регион	4 (2). Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна	RCO85	Участия в съвместни обучителни схеми	Брой	0	2,600

	инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда					
2 Образован регион	4(2). Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда	RCO87	Организации, които си сътрудничат през границата	Брой	0	33

Таблица 3: Резултатни индикатори - предстои актуализиране

Приоритет	Специфична цел	ID	Индикатор	Мерна единица	Базова стойност	Референтна година	Целева стойност (2029 г.)	Източник на данни	Коментари
2 Образован регион	4(2). Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда	RCR81	Изпълнение на съвместни схеми за обучение	Участници	0	2021	1,560	Система за наблюдение на УО (доклади за изпълнение на проекти)	
2 Образован регион	4(2). Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда	RCR84	Организации, които си сътрудничат през границата след приключване на проекта	Брой	0	2021	8	Система за наблюдение на УО (доклади за изпълнение на проекти)	

2.3.1.3. Основни целеви групи

Справка: член 17, параграф 4, буква д), iii), член 17, параграф 9, буква в), iv)

Целевите групи, предвидени по този приоритет, са: - Деца, записани в предучилищно образование - Ученици, студенти от всички образователни нива - Учители, обучители, мениджъри и помощен персонал на институции за образование и обучение - Служители, особено млади хора

2.3.1.4. Посочване на конкретните целеви територии, включително планираното използване на ИРИ, VOMP или други териториални инструменти

Справка: член 17, параграф 4, буква д), iv)

37 Други ПО5 териториално: Други целеви територии

2.3.1.5. Планирано използване на финансови инструменти

Справка: член 17, параграф 4, буква д), v)

Не е приложимо

2.3.1.6. Примерна разбивка на ресурсите на програмата на ЕС по видове интервенции

Справка: член 17, параграф 4, буква д), vi), член 17, параграф 9, буква в), v)

Таблица 4: Измерване 1 - област на интервенция

Приоритет №	Фонд	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
Образован регион	ЕФРР	4 (2). Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда	122 Инфраструктура за началното и средното образование	2,000,000
Образован регион	ЕФРР	4(2). Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда	123 Инфраструктура за висшето образование	2,000,000
Образован регион	ЕФРР	4(2). Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето	124 Инфраструктура за професионалното образование и обучение и ученето за възрастни	2,000,000

		през целия живот чрез развитие на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда		
Образован регион	ЕФРР	4 (2). Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда	149 Подкрепа за начално до средно образование (с изключение на инфраструктурата)	2,000,000
Образован регион	ЕФРР	4 (2). Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда	150 Подкрепа за висшето образование (с изключение на инфраструктурата)	2,000,000
Образован регион	ЕФРР	4(2). Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда	151 Подкрепа за ученето за възрастни (с изключение на инфраструктурата)	2,000,000

Таблица 5: Измерване 2 - форма на финансиране

Приоритет №	Фонд	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
Образован регион	ЕФРР	4(2). Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна инфраструктура, включително	01 Безвъзмездни средства	12,000,000

		чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда		
--	--	--	--	--

Таблица 6: Измерване 3 - териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост

Приоритет №	Фонд	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
Образован регион	ЕФРР	4(2). Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда	37. Други ПО5 териториално: Други целеви територии	12,000,000

2.4. Приоритет 4: Интегриран регион

2.4.1. Специфична цел: 5 (ii) Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони

2.4.1.1. Свързани видове действия и техният очакван принос за тези специфични цели и за макрорегионални стратегии и стратегии за водни басейни, където е уместно

Интегрирана стратегия за териториално развитие ще бъде разработена от съответните заинтересовани страни от района не по-късно от 18 месеца след приемането на програмата от ЕК.

За да отрази и улови интегрирания характер на стратегията, **колоездачния маршрут EuroVelo 6 ще служи като свързващ елемент, носещ кохерентност и единна цел: развитие на граничната зона чрез многосекторни интервенции** (разработване на необходимата инфраструктура и спомагателни съоръжения, мерки, свързани с безопасността, места за настаняване, храни, напитки и почивка).

Повечето от предложените индикативни видове действия могат да бъдат изпълнявани и от МСП, включително микропредприятия. Изграждането на устойчивост на местната икономика е от съществено значение за развитието на района и за повишаване на неговата конкурентоспособност.

Разглежда се интегриран многотематичен и междусекторен териториален подход, основан на следните елементи:

1. Разработването на велосипеден маршрут Euro Velo 6 е основата на интегрирания подход за икономическа диверсификация в програмната област. Маршрутът за колоездене има значителен потенциал да привлече нови посетители в цялата област. Той може да се използва и за създаване и консолидиране на бранд за региона, не само за морския бряг или крайбрежието, но и като цялостна дестинация за холистично наследство / еко туризъм.

Предвиждат се интервенции по отношение както на Основния път - основната линия на маршрута EuroVelo 6 - по река Дунав както в Румъния, така и в България, а така също и на Всеобхватната мрежа - второстепенни маршрути, водещи към различни културни и туристически цели в граничната зона.

Следните видове действия могат да бъдат подкрепени (неизчерпателен списък):

- Развитие на необходимата велосипедна инфраструктура, включително мерки за безопасност, пунктове за първа помощ и обслужване, сигнализация и др. Приоритет ще се дава на проекти, осигуряващи връзка с туристически атракции - културни обекти, обекти на природното наследство и други транспортни средства. Свързаната инфраструктура (вкл. нова, реконструкция или модернизация на съответните пътни участъци) също се разглежда в надлежно обосновани случаи и в съответствие със списъка на операциите.
- Осигуряване на пътна безопасност за участъците, припокриващи маршрута EuroVelo, с оглед спазване на стандартите, свързани със системите за сигнализация на трафика и / или допълнително развитие на инфраструктурата, предназначена за велосипедисти и пешеходци, като тунели, байпаси, мостове, надлези и алеи и защитени колоездачни пътеки
- Осигуряване на ефективни връзки и достъп до и от други видове транспорт, включително пристанища и железопътни гари - адаптиране на инфраструктурата
- Осигуряване на наличност на обществен транспорт, водещ до велосипедния маршрут
- Осигуряване на подходящи услуги по маршрута EuroVelo, като: настаняване, храна, напитки и зони за почивка и отдих, услуги, включително велосипедни спирки, информация, резервиране на услуги, друга помощ

- Осигуряване на комуникация и информация, онлайн и по маршрута, включително мобилни / електронни приложения за велосипедисти и др.

Предвиждат се и меки мерки, като промоционални кампании за екологичен и немоторизиран транспорт и / или реклама на маршрута EuroVelo 6, като подкрепящи мерки.

2. Подпомагане на туристическите дейности, свързани сектори и индустрии

Ще бъдат финансирани действия за допълване и разширяване на съществуващото предлагане и за повишаване на привлекателността на региона по маршрута EuroVelo 6, чрез капитализиране на наличното природно и културно наследство и туристически атракции. Малкият, семейният и местният бизнес - МСП - също попада в основните целеви групи.

Предвид характера на региона се предвижда развитието на следните видове туризъм: културно-исторически, развлекателен, религиозен, агротуризм, екотуризм, кулинарен и винен туризъм, спортен туризъм.

Следните видове действия могат да бъдат подкрепени (неизчерпателен списък):

- Инвестиции в икономическа конкурентоспособност на местния бизнес, включително, но не само: строителство / модернизация на производствени съоръжения; доставка на съответното оборудване; приемане на цифрови технологии и др.
- Обособяване на природни обекти за икономическа употреба: пътеки, места за изхвърляне на отпадъци, охрана, сигнализация, къмпинги, други атракции на открито и тн.
- Подкрепа на обекти с туристически потенциал: изграждане, модернизация / възстановяване на замъци, крепости, църкви, манастири, дворци, археологически обекти, частни / обществени музеи, библиотеки, художествени колекции / галерии, изложбени места, винарни, агро-ферми (например ферми за/ полета с лавандула; ферми за/ полета с рози, традиционни фабрики за олио, кошари), приключенски паркове, атракции на открито и др.
- Създаване на общи продукти и услуги от историческо, природно и културно наследство, разширяване и подобряване на услугите, насочване към нови пазари и създаване на работни места в трансграничния район, включително чрез създаване на физически и онлайн магазини, особено за традиционни / местни продукти (местна храна, хляб, вино, сирене, роза, лавандула, мед и др.), включително съответните туристически инфраструктури, достъп и връзка към туристически обекти;
- Подкрепа за местни и регионални участници за валоризиране на потенциално ценни туристически обекти / преживявания, включително чрез създаване на устойчиви туристически пътеки или разработване на етикети за качество за високи постижения в услугите, популяризиране и маркетинг на туристическото предлагане и др., като използването на тенденциите в социалните медии – като „Insta-туризъм“ – също се насърчава.
- Обучение на персонала, особено в дигитални умения.

3. Подкрепа за изпълнение на интегрираната териториална стратегия

Следните видове дейности могат да бъдат подпомогнати (неизчерпателен списък):

- Развитие на капацитета на заинтересованите страни за изпълнение на интегрираната териториална стратегия;

- Подпомагане на изпълнението и мониторинга на интегрираната териториална стратегия.

Проектите трябва да демонстрират връзката и приноса към интегрираната териториална стратегия, както и към развитието на маршрута EuroVelo 6 и икономическите сектори, развити в трансграничната зона. Те, също така, трябва да имат и ясно трансгранично измерение.

Видовете дейности са оценени като съвместими с принципа за НЗВ, тъй като не се очаква да имат какъвто и да е негативен ефект върху околната среда поради естеството им.

Програмата ще насърчава трайността на проектните резултати в съответствие с разпоредбите на ЕС. По отношение на МСП съществува риск, тъй като финансовият им капацитет може да намалее, ако икономически спад последва медицинската криза на COVID-19. Освен това МСП в района нямат опит в осъществяването на проекти за трансгранично сътрудничество на румъно-българската граница. Това може да ограничи способността им да гарантират трайността на операциите. Програмните органи обаче ще подкрепят този тип партньори, като предоставят платени аванси и приемат гъвкав и подкрепящ подход по време на изпълнението.

Също така програмата ще анализира възможността за използване на предлаганата от регламента гъвкавост за намаляване на срока на трайност до 3 години в случаите, свързани с поддържане на инвестиции или работни места, създадени от МСП. Окончателното решение се взема от Комитета за наблюдение на програмата.

Планираните действия ще допринесат за EUSDR чрез развитие на региона като важна европейска туристическа дестинация и утвърждаване на р. Дунав като транснационален културен и естествен маршрут за пътуване. Програмата ще има за цел също така да развива устойчиви форми на туризъм и решения за устойчива мобилност по Дунавския регион, насърчавайки развитието на качествени продукти, инфраструктура и иновативни форми на туризъм и култура чрез пряка подкрепа на МСП и публично-частни партньорства. Чрез всички тези цели програмата ще допринесе за (ПО 03) на EUSDR.

Всички интервенции ще включват мерки за адаптиране на обществената инфраструктура към нуждите на хората с увреждания, чрез: осигуряване на рампи за достъп и осигуряване на задължителни мерки за достъп на хората с увреждания и за посрещане на техните индивидуални нужди.

Тази цел ще допринесе за устойчивото развитие, като постави велосипедния маршрут Eurovelo 6 в центъра на интегрирания подход на региона към икономическата диверсификация и насърчаването на зеления и немоторизиран транспорт и екотуризма.

СЦ ще допринесе пряко за СДГ 8 – с цел насърчаване на приобщаващ и устойчив икономически растеж в региона, който създава работни места и насърчава местната култура и продукти.

3.1.1.1. Индикатори

Таблица 2: Изходни индикатори

Приоритет	Специфична цел	ID	Индикатори	Мерна единица	Етапна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)
ПО5: Интегриран регион	5(ii) Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и	RCO58	Поддържане на специална колоездачна инфраструктура	Км	0	200

	сигурността в райони, различни от градските райони					
ПО5: Интегриран регион	5(ii) Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	RCO 77	Брой подкрепени културни и туристически обекти	Брой	0	18
ПО5: Интегриран регион	5(ii) Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	RCO 87	Организации, които си сътрудничат през границата (свързани с МСП)	Организации	0	31

Таблица 3: Резултатни индикатори

Приоритет	Специфична цел	ID	Индикатори	Мерна единица	Базова стойност	Референтна година	Целева стойност (2029 г.)	Източник на данни	Коментари
ПО5: Интегриран регион	5(ii) Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	RCR77	Подкрепа за посетители на културни и туристически обекти	Лица	0	2021	32,400	Система за наблюдение на УО (доклади за изпълнение на проекти)	
ПО5: Интегриран регион	5(ii) Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	RCR 64	Годишни потребители на специална велосипедна инфраструктура	Потребители	0	2021	5,000	Система за наблюдение на УО (доклади за изпълнение на проекти)	

ПО5: Интегриран регион	5(ii) Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	RCR84	Организации, които си сътрудничат през границата след приключване на проекта (свързани с МСП)	Организации	0	2021	7	Система за наблюдение на УО (доклади за изпълнение на проекти)	
------------------------------	---	-------	---	-------------	---	------	---	---	--

3.1.1.2. Основни целеви групи

Целевите групи, предвидени по този приоритет, са:

- Туристи, особено потребители на велосипедния маршрут EuroVelo 6
- Лица, пътуващи на къси разстояния, които ще имат алтернативи на обществен транспорт или личните автомобили
- Лица, търсещи работа, които ще имат достъп до повече възможности
- Местното население, което ще се възползва от подобрените културни удобства и повече възможности за отдих
- Местния бизнес
- Общините, които ще се възползват от увеличаването на приходите
- Местните власти

3.1.1.3. Посочване на конкретните целеви територии, включително планираното използване на ИТИ, ВОМР или други териториални инструменти

7000 знака

Целта на Interreg VI-A Румъния-България е да засили сближаването и сътрудничеството между участниците в регионалната политика на територията на програмата. Целевите инвестиции ще засилят сътрудничеството и ще подобрят основните условия за стабилно и устойчиво развитие на регионалната икономика, а именно чрез подкрепа на устойчив туризъм, опазване на околната среда, намаляване на екологичните рискове, развитие на човешкия капитал и подпомагане на местния бизнес.

Докато регионът споделя множество общи характеристики по отношение на географията, демографията и икономиката, местното разнообразие по отношение на уязвимостите и възможностите също е значително, изискващо базиран на мястото подход, за да се даде на местните общности средствата за проектиране и прилагане на мерките, които най-добре отговарят на техните специфични нужди.

Като се има предвид Документа за трансгранична ориентация и резултатите от териториалния анализ, и въз основа на обширни консултации с местните заинтересовани страни от двете страни на границата, става ясно, че интервенции като подкрепа на местния бизнес и развитие на възможности за туризъм са общи приоритети, които биха могли да осигурят по-добри

резултати, ако се прилагат по съгласуван, интегриран начин в цялата програмна област. Освен това заинтересованите страни идентифицираха* развитието на Eurovelo Route 6 като потенциална основа за привличане на туристи в румъно-българската зона и го смятаха за значителен приоритет за програмата, като се има предвид, че румъно-българската отсечка от маршрута е най-слабо развитата от целият маршрут (*въз основа на директни консултации и проучване, проведено в района по време на фазата на програмиране).

Като такава, Съвместната работна група за стратегическо планиране и програмиране (JWG) реши (с Решение № 4/16.09.2020 г.), че Програма Interreg VI-A Румъния-България ще финансира ПО 5.2. и че изпълнението на тази ПО ще се извършва чрез интегрирана териториална стратегия, разработена от съответните заинтересовани страни в района.

Интегрираната териториална стратегия ще позволи пространствено хармонизиране на секторните политики (туризъм, подкрепа на бизнеса, свързаност, опазване и популяризиране на природното и културно наследство и др.) и ще даде възможност за по-териториално фокусиран подход за развитие, който същевременно е вграден в организационния, правен, икономически и социален контекст на района.

Основната цел на стратегията е да осигури развитието на района чрез насърчаване на туризма и културното наследство, обвързано с всички свързани социално-икономически области, като: туризъм и културна инфраструктура, околна среда, човешки ресурси и образователна система, развитие на бизнеса, достъпност и други. Основата на стратегията, интегрираща всички тези области, е развитието на маршрута Euro Velo 6.

Интегрираната териториална стратегия ще обхване зоната, пресичана от маршрута Euro Velo 6, и прилежащата територия, която припокрива почти цялата програмна зона, а именно окръзи в южната част на Румъния (Мехединци, Долж, Олт, Телеорман, Гюргево, Кълъраш и Констанца) и седем области в Северна България (Видин, Враца, Монтана, Велико Търново, Плевен, Русе, Силистра). Euro Velo 6 навлиза в програмната зона в Мехединци и Видин, минава от двете страни на Дунав до Силистра и Кълъраш и след това през Констанца до Черно море. Дори и област Добрич да не се пресича от маршрута, тя представлява важна прилежаща територия с голям потенциал да направи района привлекателен за потребителите на Euro Velo 6. Освен това може да се обмисли развитието на второстепенни велосипедни маршрути в Добрич и в южната част на Констанца, които могат да свържат Черноморското крайбрежие с основната линия на маршрута Euro Velo 6.

Предвижда се да се поддържат вторични връзки на велосипедни линии (цялостна мрежа), тъй като те излизат от основната линия на Euro Velo 6 и водят до различни културни и туристически цели, осигурявайки жизненоважната връзка с главния велосипеден маршрут.

За разработването на тази стратегия беше създаден Стратегически съвет, включващ съответните участници от двете страни на границата, а именно: местни и регионални власти, неправителствени организации и представители на социално-икономическите области, свързани с развитието на Euro Velo 6. Част от тях бяха идентифицирани от съответните участници в областта, а други бяха избрани чрез прозрачен процес, чрез открита покана до всички заинтересовани страни, следвайки съответните национални процедури (<https://interregviarobg.eu/en/join-us-in-the-strategy-board-responsible-with-the-drafting-of-the>

integrated-territorial-strategy-for-policy-objective-5-a-europe-closer-to-citizens).

Институционалният състав на Стратегическия съвет е достъпен на уебсайта на Програмата.

Основните отговорности на Стратегическия съвет са:

- разработване на интегрираната териториална стратегия, изхождайки от основните потребности в региона, съотнесени с ясни и измерими цели и индикатори. При избора на стратегическите индикатори се взема предвид техният принос към специфичните за Програмата индикатори. Целите могат да бъдат по-широки от целите на Програмата и стратегията може да предостави широко споделена визия за бъдещото развитие на региона;
- идентифициране на списък с проекти, допринасящи за постигането на целите на стратегията, които трябва да са в съответствие с целите на Програмата;
- избор на проектите, които да бъдат включени в стратегията. Ясни критерии за подбор ще бъдат взети предвид от съвета при предлагането на проектите по стратегията, като например: проектите да са в съответствие със стратегията и целите на програмата (ПО 5, ii), проектите да са в съответствие с видовете предложени действия по програмата, проектите да спазват изискванията на програмата за допустимост, законност, редовност и добро финансово управление;
- ангажиране на заинтересованите страни по открит и продуктивен начин по време на подготовката на стратегията и съобщаване на резултатите;
- осигуряване на изпълнението и мониторинга на Стратегията.

Управляващият орган и Съвместният секретариат носят отговорността да договарят операциите/проектите и да извършват мониторинг по време на периода на изпълнение.

След одобрението на стратегията от Стратегическия съвет, Комитетът за мониторинг я оценява, за да определи дали тя е в съответствие с Програмната стратегия за ПО 5 и дали е в съответствие с приложимите разпоредби на европейските регламенти, свързани с интегрираните териториални стратегии.

До този момент пълното разграничаване на трасето Euro Velo 6 не е финализирано, поради което основната задача на териториалната стратегия би била да се проследи точното трасе, да се идентифицира зоната, покрита от Euro Velo 6 и прилежащата територия с висок потенциал за развитие на привлекателността на региона и да се набележат действия и проекти за развитие на тази област.

Освен това, голямо внимание ще бъде отделено на допълването с други инструменти, които подкрепят развитието на маршрута Euro Velo 6 (например румънския план за възстановяване и устойчивост).

За да не се застраши изпълнението на Програмата, окончателният вариант на стратегията за териториално развитие трябва да бъде готов и изпратен за одобрение от Комитета за мониторинг в рамките на 18 месеца след одобряването на програмата.

3.1.1.4. Планирано използване на финансови инструменти

Справка: член 17, параграф 4, буква д), v)

Не е приложимо

3.1.1.5. Примерна разбивка на ресурсите на програмата на ЕС по видове интервенции

Справка: член 17, параграф 4, буква д), vi), член 17, параграф 9, буква в), v)

Таблица 4: Измерване 1 - област на интервенция

Приоритет №	Фонд	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
Интегриран регион	ЕФРР	5(ii) Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	083 Велосипедна инфраструктура	18,000,000
Интегриран регион	ЕФРР	5(ii) Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	169 Инициативи за териториално развитие, включително изготвяне на териториални стратегии	2,000,000
Интегриран регион	ЕФРР	5(ii) Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	165 Опазване, развитие и популяризиране на публични туристически активи и туристически услуги	13,000,000
Интегриран регион	ЕФРР	5(ii) Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	166 Опазване, развитие и популяризиране на културното наследство и културните услуги	9,000,000
Интегриран регион	ЕФРР	5(ii) Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и	167 Опазване, развитие и популяризиране на природното наследство и	5,000,000

		екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	екотуризма извън рамките на защитените зони по „Натура 2000“	
Интегриран регион	ЕФРР	5(ii) Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	021 Развитие и интернационализация на МСП, включително продуктивни инвестиции	5,000,000

Таблица 5: Измерване 2 - форма на финансиране

Приоритет №	Фонд	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
Интегриран регион	ЕФРР	5(ii) Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	01 Безвъзмездни средства	52,000,000

Таблица 6: Измерване 3 - териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост

Приоритет №	Фонд	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
Интегриран регион	ЕФРР	5(ii) Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	37. Други ПО5 територии: Други целеви територии	52,000,000

3. Финансов план

Позоваване: буква (е) от член 17, параграф 3

3.1 Финансови бюджетни рамки по години

Позоваване: букви (ж) (й) от член 17, параграф 3, букви от (а) до (г) от член 17, параграф 4

Таблица 7

Фонд	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Обща сума
ЕФРР (Цел за териториално)	0	27,930,292	28,378,935	28,836,554	29,303,320	24,281,338	24,766,962	163,497,401

сътрудничес тво)								
Обща сума	0	27,930,292	28,378,935	28,836,554	29,303,320	24,281,338	24,766,962	163,497,401

3.2 Общо финансови рамки по фондове и национално съфинансиране

Позоваване: буква (е), (ii) от член 17, параграф 3, букви (а) до (г) от член 17, параграф 4

Таблица 8

Цел на политика №	Приоритет	Фонд (както е приложимо)	База за изчисляване на подкрепа от ЕС (общи допустими разходи или публичен принос)	Принос на ЕС (а)=(а1)+(а2)	Примерна разбивка на приноса на ЕС		Национален принос (б)=(в)+(г)	Индикативна разбивка на националния аналог		Обща сума (д)=(а)+(б)	Процент на съфинансиране (е)=(а)/(д)	Приноси от трети страни (за информация)
					без ТП съгласно член 27, параграф 1, (а1)	за ТП съгласно член 27, параграф 1 (а2)		Национален публичен (в)	Национален частен (г)			
ПО 3	Приоритет 1	ЕФРР	обща сума	21,400 000	20,000 000	1,400 000	5,753,846	5,653,846	100,000	27,153,846	78,81%	0
ПО 2	Приоритет 2	ЕФРР	обща сума	73,617,401	68,801,309	4,816,092	19,793,607	19,449,601	344,007	93,411,008	78,81%	0
ПО 4	Приоритет 3	ЕФРР	обща сума	12,840,000	12 000 000	840 000	3,452,308	3,392,308	60,000	16,292,308	78,81%	0
ПО 5	Приоритет 4	ЕФРР	обща сума	55,640,000	52 000 000	3,640,000	14,960,000	14,700,000	260,000	70,600 000	78,81%	0
Общо:				163,497,401	152,801,309	10,696,092	43,959.761	43,195,755	764,007	207,457,162	78.81%	0

4. Предприети действия за включване на съответните програмни партньори в подготовката на програмата Interreg и ролята на тези програмни партньори в изпълнението, мониторинга и оценката

Позоваване: буква (ж) от член 17, параграф 3

Текстово поле [10 000]

Съгласно чл. 8 от РКИ, всяка държава-членка организира партньорство с компетентните регионални и местни власти, съгласно принципа на многостепенно управление, за да включи тези партньори по време на подготовката и изпълнението на програмата.

Процесът на консултации е проектиран така, че да обхване визията на заинтересованите страни относно предизвикателствата и нуждите на трансграничната зона, да е в съответствие със стратегическото приоритизиране на политиката и конкретните цели и да ги ангажира в дефинирането на резултатите, които трябва да бъдат постигнати в рамките на всяка приоритетна ос и стратегическите интервенции, които трябва да бъдат приложени в това отношение. Съответните трансгранични заинтересовани страни бяха включени по време на целия процес на подготовка на програмата, за да осигурят полезни резултати и посрещане на техните изисквания. Това беше постигнато чрез различни консултативни дейности, организирани през различни фази от процеса на разработване на програмата.

Както при разработването на териториалния анализ, така и при изработването на програмата, процесът на консултации с партньорите беше планиран в тясна връзка с графика на основните раздели на програмата, така че консултациите да дадат навременна обратна връзка.

Картографирането на заинтересованите страни беше използвано за определяне на списък с ключови заинтересовани страни, като се гарантира участието на всички релевантни категории. Този подход следваше три стъпки: идентифициране на съответните групи въз основа на тяхното потенциално ниво на „интерес“ и „влияние“, свързани с териториалното развитие и сътрудничество по румъно-българската граница; предоставяне на ясна и изчерпателна картина на интересите, значението и участието на заинтересованите страни; и разработване на стратегия за мобилизиране и поддържане на ефективно участие на заинтересованите страни по време на изпълнението на проекта.

1. Установяване на СРГ

На програмно ниво беше създадена Съвместна работна група за стратегическо планиране и програмиране (СРГ). Тя се състои от членове от Румъния и България, както и наблюдатели от двете страни. Членове включват УО, НО, министерства и агенции/ съвети за регионално развитие, както и представители на неправителствената и академичната среда. Съставът на СРГ е определен така, че да се вземат предвид разпоредбите на Кодекса за поведение на партньорите. По отношение на подбора на НПО и академичната среда беше организиран прозрачен процес на подбор, като покана за предложения беше публикувана онлайн <https://interregviarobg.eu/selection-of->

[ngos-public-institutions-of-higher-education-for-the-joint-working-group-for-planning-and-strategic-programming-for-the-romanian-bulgarian-border-for-the-programming-period-2021-2027](#) и <https://www.mrrb.bg/bg/pokana-do-yuridicheski-lica-s-nestopanska-cel-za-uchastie-v-rabotna-grupa-za-izrabotvane-na-teritorialna-strategiya-po-programa-interreg-vi-a-rumuniya-bulgariya-2021-2027-g/>). Основните задачи на СРГ са да управлява фазата на програмиране и да гарантира качеството и ефективността на подготовката на програмата.

Проектът на програмния документ и окончателната версия бяха представени на СРГ и програмата беше съответно преразгледана след всяка консултация с партньори.

2. Разработване на териториален анализ

Беше проведено онлайн проучване, целящо да събере мнението на заинтересованите страни относно териториалните нужди, предизвикателствата и инвестиционните приоритети, както и да идентифицира потенциални идеи за проекти. Въпросниците бяха изпратени до заинтересовани страни от всички окръзи/области в трансграничния регион, насочени към следните категории респонденти: публична администрация, бизнес среда, НПО, университети, научноизследователски органи и децентрализирани структури (култура, околна среда, бизнес и икономика и др.).

Бяха организирани четири семинара на заинтересованите страни (Гюргево, Крайова, Видин, Силистра), насочени към цялата гранична зона, за обсъждане и валидиране на първите констатации от териториалния анализ. Заинтересованите страни бяха помолени да приоритизират целите, като предоставят обратна връзка относно възприеманата значимост на всяка цел за програмната област. Общо 153 участници се включиха в семинарите. 107 от участниците бяха от Румъния и 46 от България. Събитията събраха 92 представители на публични органи, 45 от търговски камари и неправителствени организации и 11 от университети и научноизследователски институции.

Всеки семинар се състоеше в дискусии по основните проблеми, предизвикателства, нужди и възможности в региона и по основните цели на следващата програма. Тези 2 основни раздела бяха предшествани от представяне на резултатите от проучването на заинтересованите страни и бяха ръководени от предварителните резултати на териториалния анализ.

Бяха организирани и две фокус групи (Плевен и Констанца), които ангажираха заинтересованите страни от цялата гранична зона в дискусии за обратна връзка и оценка относно жизнеспособността на избора на целите и тяхното потенциално териториално въздействие. Общо 44 участници се присъединиха към фокус групите. 33 участници бяха от Румъния и 11 от България. Събитията събраха 27 представители на държавни органи и 14 на неправителствени организации и търговски камари.

Всяка фокус група се състоеше в представяне на ключовите констатации от териториалния анализ, дискусия за потенциалното въздействие на различните стратегически варианти за Програмата (по цел на ЕФРР) и дискусия за потенциални стратегически проекти за трансграничната територия.

3. Разработване на Програмата

Цели на политиката 3, 2, 4 и 5 бяха избрани да бъдат финансирани от СРГ. СРГ реши, че в рамките на ПОЗ и ПО2 ще се финансират само стратегически проекти – рискови дейности за СЦ 2.4, а изпълнението на ПО5 ще се постига чрез интегрирана териториална стратегия за определена

област, която трябва да бъде собственост и изпълнявана от съответните заинтересовани страни от обхванатата територия.

На 5 октомври 2020 г. беше публикувана покана за стратегически идеи за проекти във връзка с ЦПЗ. Уведомления по имейл бяха изпратени до съответните заинтересовани страни, интересувачи се от развитието на трансграничната мобилност, и публично съобщение беше споделено на уебсайта на програмата: <https://interregviarobg.eu/aveti-o-idee-de-proiect-strategic-pentru-imbunatatirea-conectivitatii-transfrontaliere-impartasiti-ne-viziunea-voastra>, както и в социалните мрежи. Бяха получени над 50 стратегически идеи за проекти и след процеса на оценка беше избрани една проектна идея, която да бъде включена в приложението 3 към ПО.

За идентифициране на стратегическите идеи за ПО2 – действия, свързани с рискове, беше проведен процес на консултация със съответните заинтересовани страни. След този процес бяха избрани 2 идеи за стратегически проекти, които да бъдат включени в приложението 3.

В рамките на ПО5 Интегрираната териториална стратегия ще бъде резултат от сътрудничество между публични институции и съответните неправителствени организации, работещи в областта на туризма, колоезденето и насърчаването и подпомагането на местната икономика (селскостопански производители, занаятчии) в трансграничната зона.

Тези партньори формираха Стратегически съвет, който отговаря за изготвянето на интегрираната териториална стратегия в рамките на 18 месеца от одобрението на Програмата, като се фокусира върху интегрираното развитие на трансграничния регион и върху развитието на маршрута Euro Velo 6. Съответните публични институции в двете страни бяха уведомени за създаването на този съвет и бяха помолени да номинират представител, който да участва активно в този орган.

Беше публикувана и покана, позволяваща на всички заинтересовани неправителствени организации да кандидатстват, за да бъдат част от стратегическия съвет. Техните кандидатури бяха оценени въз основа на критерии за подбор, които бяха обявени предварително. Неправителствените организации трябваше да отговарят на определени критерии като: да извършват съответни дейности в областта на колоезденето, туризма, застъпничеството за подкрепа на местната икономика, да са реализирали подходящи проекти в областта или да имат предишен опит в участие в други консултативни структури или структури за вземане на решения. През юли 2021 г. се проведе първа среща на членовете, на която бяха обсъдени ролята и отговорностите на всяка структура, участваща в програмата.

Първият проект на програмата е публикуван за консултация на 4 ноември 2020 г. Тази версия съдържа Програмната стратегия и Приоритети, а коментарите и предложенията за подобряване на програмния документ можеха да бъдат подавани до 15 декември 2020 г. Всички останали версии на програмата, включително окончателната, също са публикувани за обществено обсъждане, като всеки път партньорите получават достатъчно време, за да представят своите предложения. Цялата получена обратна връзка в крайна сметка беше обсъдена и одобрена в рамките на заседанията на СРГ. Проектите на програмни документи и друга подходяща информация периодично се качват на уеб страницата на програмата <https://interregviarobg.eu/en/partnership>. Така партньорите винаги могат да бъдат информирани за статуса на процеса на програмиране, като всички релевантни новини и известия относно всяка фаза от разработването на програмата са лесно достъпни на специална платформа.

Бяха организирани още два семинара онлайн с цел представяне и дискутиране на програмната логика на интервенция с помощта на заинтересованите страни. Събитията са организирани чрез видеоконферентна платформа на различни дати, за да се улесни участието на възможно най-

много партньори. Семинарите започнаха с пленарна сесия, събираща всички участници, където беше представена логиката на интервенцията за всяка цел на политиката. Впоследствие участниците бяха разделени на тематични работни групи, за да обсъдят нуждите, целите и свързаните с тях видове действия.

Освен това УО беше част от пилотния проект на ОИСР за засилване на ангажираността на гражданите в политиката на сближаване. Така за период от 12 месеца УО получи техническа помощ от експерти на ОИСР за подобряване и въвеждане на нови инициативи за участие на гражданите в Програмата 2021-2027 г., с цел по-прозрачна програма след 2020 г., по-близка до нуждите на хората и местните общности от граничната зона.

Експертите на ОИСР организираха полудневен семинар за гражданско участие за служителите на членовете на Съвместния секретариат, УО, НО и СРГ. Този семинар обхвана различни форми на гражданско участие, различни налични методи, ключови ползи от гражданското участие, както и предизвикателствата и начините за справяне с тях.

4. Изпълнение, мониторинг и оценка

След одобрението на оперативната програма от ЕК ще бъде създаден Комитет за наблюдение в съответствие с разпоредбите на Кодекса за поведение на партньорите и член 29 от Регламента за Интеррег. Програмата ще се опита да осигури приемственост между двата програмни периода по отношение на състава на КН, за да се възползва от опита, натрупан от членовете. По отношение на социалните партньори ще бъде организирана прозрачна процедура. За тази цел ще бъде стартирана покана, рекламирана на уебсайта на Програмата и в социалните медии, с цел да се изберат организациите, които да бъдат част от КН.

Програмата ще продължи да насърчава прозрачността, като публикува всички важни документи за консултация на уебсайта на Програмата. Всички заинтересовани страни ще бъдат поканени да изпратят забележки. Важна роля в изпълнението на ПО 5 ще принадлежи на Стратегическия съвет, който ще работи в тясно сътрудничество с УК на Програмата, за да осигури успешното изпълнение на ПО 5.

5. Подход за комуникация и видимост за програмата Interreg

(цели, целеви аудитории, комуникационни канали, включително видимост в социалните мрежи, когато е уместно, планиран бюджет и съответните показатели за наблюдение и оценка)

Позоваване: буква (з) от член 17, параграф 3

Текстово поле [4 500]

Следните специфични комуникационни цели се разглеждат, като се вземат предвид комуникационните нужди, специфични за всеки етап от жизнения цикъл на Програмата и комуникационните нужди на всяка целева група:

1. Да се повиши общата осведоменост за Програмата;
2. Да се привлече на интереса на потенциалните бенефициенти към възможностите за финансиране;
3. Да бъдат подкрепени бенефициентите във всички етапи от изпълнението на проекта, включително комуникирането на резултатите от проекта;
4. Да се разпространяват постиженията и резултатите от програмата и да се изтъква добавената стойност на финансирането от ЕС;
5. Да се засили комуникацията между програмните органи и сътрудничеството с други външни групи за подкрепа.

Всяка комуникационна цел е развита в специфични комуникационни дейности.

Програмата идентифицира следните целеви групи от двете страни: бенефициенти и потенциални бенефициенти, национални и регионални правителствени и неправителствени участници, национални/регионални/местни медии, институции и органи на ЕС, широка общественост (граждани от зоната на програмата и широката общественост на ЕС), вътрешна група за подкрепа, външни групи за подкрепа.

Разглежда се комбинация от комуникационни инструменти, персонализирани според типа на целевата група. Съобщенията и комуникационните канали ще бъдат съобразени с характеристиките и нуждите на всяка конкретна целева група, покривайки всички етапи от жизнения цикъл на програмата: подготовка и стартиране на програмата, стартиране на покани за предложения, избор на проекти, изпълнение на проекти, закриване на програмата и т.н. За всяка комуникационна кампания, насочена към конкретна целева група, възнамеряваме да използваме предпочитания комуникационен канал, както и конкретно персонализирано послание (напр. за младежки кампании планираме да използваме социални медии и да популяризираме специфичен език и привличащи съобщения).

Беше създаден специален уебсайт: www.interregviarobg.eu, функциониращ от 2020 г.

Сайтът ще представя цялата информация, изисквана по чл. 36 параграф 2 от Регламент на ЕС № 1059/2021, но и допълнителна полезна информация, според ангажимента на Програмата за прозрачност. Освен това на уебсайта ще бъде публикуван график на планираната покана за предложения, включващ всички задължителни данни, посочени в чл. 49, ал. 2 от Регламент на ЕС бр. 1060/2021 и ще се актуализира поне три пъти годишно. Освен това списъкът с избрани операции, публикуван на уебсайта, ще включва всички задължителни данни, посочени в чл. 49,

ал. 3 от Регламент на ЕС бр. 1060/2021, на всичките 3 езика, в отворен, четим формат и ще се актуализира постоянно, поне на всеки четири месеца.

Тъй като социалните мрежи се използват интензивно за популяризиране на Програмата и резултатите от проекта през програмния период 2014-2020 г., новата програма ще продължи този подход. Програмата ще насърчи бенефициентите да бъдат по-активни в популяризирането на своите проекти в социалните мрежи, като им предостави конкретни насоки с включени правила за видимост, а именно комуникационен пакет за популяризиране на техния проект („Communication Starter Kit“).

Facebook е най-разпространената социална мрежа, използвана през периода 2014-2020 г. и най-популярната социална мрежа в Румъния и България.

Twitter се използва от Програмата за важни съобщения, представени в кратко и конкретно съобщение, придружено от подходящо изображение.

YouTube е често използвана платформа от нас и ще използва и в бъдеще за качване на видеоклипове и уроци, посветени на потенциални бенефициенти и бенефициенти на проекти и за осигуряване на предаване на живо на организирани събития.

Ще бъдат организирани следните събития:

- конференции и промоционални публични събития, насочени към всички целеви групи (напр. откриваща конференция и годишна конференция на програмата, Ден на ЕК, Ден на Европа, кампании на открито и др.
- събития с цел предлагане на подкрепа на потенциални бенефициенти при подготовката на тяхната проектна идея и кандидатстване (напр. информационни дни, каравани, обучения, тематични семинари и др.
- тематични семинари и обучения, обхващащи теми, свързани с изпълнението на проекта, посещения по проекта, онлайн срещи и др.

Кратки видеоклипове, подкастове и интервюта могат да бъдат създадени за представяне на новата програма и различни етапи от жизнения цикъл на програмата, за насърчаване на използването на онлайн публикации, онлайн комуникационни платформи и мрежи и екологични рекламни материали.

Комуникационните и информационните мерки ще бъдат обект на оценки като част от оценките на Програмата, въз основа на следните основни показатели:

- Събития: брой събития (31 през 2029 г.), брой участници (600 през 2029 г.), обща ползност на събитие за участниците (4 въпросника през 2029 г.)
- Уебсайт: брой разглеждания на страници (250 000 през 2029 г.), обща ползност за читателите по отношение на получената информация относно Програма за интервенция с финансиране от ЕС в региона (4 въпросника през 2029 г.)

По отношение на проекти със стратегическо значение и проекти на стойност над 5 милиона евро, комуникационните дейности трябва да отразяват резултатите и стратегическото въздействие, които тези проекти ще донесат в трансграничната зона. При нужда може да бъде предоставена подкрепа.

На ниво Програма служител по комуникациите, отговорен за координирането на мерките за комуникация и видимост, ще бъде определен от УО. Общият прогнозен бюджет на ТП, предвиден за рекламни и информационни дейности, е около 1 милион евро.

6. Предоставяне на подкрепа за малки проекти, включително малки проекти в рамките на малки проектни фондове

Позоваване: точка (и) от член 17, параграф 3, член 24

Текстово поле – 7000 знака

За програмния период 2021-2027 г. проекти с ограничена финансова стойност (дребномащабни проекти) ще бъдат финансирани по Цел на политиката 4, Специфична цел: 4.2.Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в образованието, обучението и ученето през целия живот чрез разработване на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта към дистанционно и онлайн образование и обучение, в съответствие с разпоредбите на член 24, параграф 1, буква а) от Регламент 1059 /2021. Целта и целевите групи за ограничените финансови проекти трябва да съответстват на индикаторите и на целевите групи, определени за тази конкретна цел.

Програмата за ТГС Румъния-България 2007-2013 и Програма Interreg V-A Румъния-България не изпълняваха малки проекти, но проекти от „хора към хора“ или проекти, занимаващи се с образование, обучение, пазар на труда и т.н., бяха финансирани в рамките на предишните 2 програмни програми. Средните стойности за редовните проекти, насочени към образование, обучение, интеграция на пазара на труда, бяха приблизително 500 000 евро за 2014-2020 г. и 200 000 евро за 2007-2013 г.

Въпреки това, като се има предвид опита на ниво ЕС с проекти с ограничена финансова стойност (дребномащабни проекти), при които бюджетният праг варира до 200 000/250 000 евро, както и дейностите, реализирани в Проекти изпълнени през периодите 2007-2013 и 2014-2020 г. и предвидените за Програма Interreg VI-A Румъния-България, за периода 2021-2027 г., дребномащабните проекти може да се считат за проекти с индикативен бюджет под праг от 300 000 евро (общ бюджет), избран в рамките на същата покана като други видове проекти .

Проектите с ограничена финансова стойност (дребномащабни проекти) могат да финансират всички видове дейности, предвидени в Програмата по СЦ 4.2. Те трябва да имат трансгранично въздействие, с конкретната цел да допринесат за намаляването на трансграничните пречки, свързани с достъпа до образование и обучение, чрез развиване на по-тесни връзки между местните общности и между ключовите заинтересовани страни в сектора. По този начин добавената стойност на малките проекти е, че те могат да функционират като специфичен инструмент за програмата, за да достигнат до възможно най-много граждани и заинтересовани страни в граничния регион, осигурявайки ключов принос за разширеното опростяване на процедурите за бенефициентите.

За изпълнението на малки по мащаб проекти ще се използват опростени варианти за разходи, в съответствие с разпоредбите на ЕС (напр.: фиксирана ставка за разходи за персонал и административни разходи, единични разходи, еднократна сума).

Също така, съгласно ПО4, СЦ 4.2, прилагането на малък проектен фонд, като възможен инструмент за подкрепа на проекти с ограничен финансов обем, се анализира от програмните структури по време на етапа на изпълнение, в зависимост от развитието на програмата.

7. Разпоредби за прилагане

7.1. Програмни органи

Позоваване: буква а) от член 17, параграф 6

Таблица 10

Програмни органи	Име на институцията [255]	Име за контакт [200]	Имейл [200]
Управляващ орган	Министерство на развитието, благоустройството и администрацията	Юлия Херцог	robg@mdlpa.ro iulia.hertzof@mdlpa.ro
Национален орган (за програми с участващи трети или партньорски държави, ако е подходящо)	Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Дирекция „Управление на териториалното сътрудничество”.	Десислава Георгиева	NA-RO-BG@mrrb.government.bg
Одитен орган	Румънска сметна палата	Дан Владеску	autoritateadeaudit@rcc.ro dan.vladeascu@rcc.ro
Група от представители на одиторите	Румънска сметна палата Министерство на финансите, Изпълнителна агенция "Одит на средствата от ЕС", Дирекция "Одити на фондове по ЕТС и други програми"	Даниела Думитраке Искра Торбова - Христова	Daniela.dumitrache@rcc.ro aeuf@minfin.bg
Орган, към който се извършват плащанията от Комисията	Управляващ орган Министерство на развитието, благоустройството и администрацията	Даниела Албу	Daniela.albu@mdlpa.ro

7.2. Процедура за създаване на Съвместния секретариат

Позоваване: член 17, параграф 6, буква б)

Текстово поле [3 500]

След консултации, Съвместната работна група за програмиране реши, че Регионалният офис за трансгранично сътрудничество в Кълъраш (ПОТС) ще бъде домакин на Съвместния секретариат (СС) въз основа на следните аргументи:

- ПОТС беше домакин на съвместния (технически) секретариат за трансграничната програма Румъния-България за 2007-2013 г. и за Програма Interreg VA Румъния-България. По този начин това е вече съществуваща институция с изцяло функционални управленски структури и мултикултурни човешки ресурси, с румънски и български персонал и с опит в управлението на програми;
- управленските структури и работните процедури на Съвместния секретариат бяха одитирани през програмния период 2014-2020 г. и ще бъдат направени само незначителни промени, за да се отразят разпоредбите на новите регламенти на ЕС и извлечените поуки;
- ноу-хау, човешки ресурси и опитът от последните два програмни периода ще позволят да започне изпълнението на новата програма възможно най-скоро;
- добра видимост и близки отношения със заинтересованите страни на територията.

Както Секретариата, така и националният контролен персонал (за румънски партньори) са установени в рамките на регионален орган, където са работили през предишните програмни периоди (2007-2013/2014-2020) и вече са обучени и опитни.

Секретариата изпълнява функциите, определени в Регламента на Interreg. В тази връзка ще бъде сключено споразумение за делегиране и финансиране (УО-СС-ПОТС). Разходите, свързани с функционалността на СС, се поемат от средствата за ТП на програмата, стига да са свързани със задачите, делегирани от Управляващия орган.

Тъй като персоналят на СС за Interreg VA Румъния-България вече е обучен и опитен и е бил включен в процеса на програмиране за периода 2021-2027 г., той ще поеме отговорностите за програмата Interreg VI-A Румъния-България, според експертизата на всяко лице.

Процедурите за набиране на нови служители ще вземат предвид партньорството по програмата и ще следват принципите на прозрачност, недискриминация и равни възможности. Служителите на СС трябва да владеят английски език и поне един от съответните местни езици, румънски и/или български.

Както управляващият орган, така и националният орган могат да наблюдават процеса на подбор за Съвместния секретариат. Поради това представители на Управляващия/Националният орган ще бъдат поканени да участват в процеса на подбор на персонала.

Също така УО и НО решиха да създадат информационни пунктове на българска територия (в Русе и в София), под отговорността на НО. Инфопунктът изпълнява следните задачи:

- Подкрепа на българските заинтересовани страни и бенефициенти по време на подготовката и изпълнението на проекта;
- Информационни и комуникационни дейности.

Всички тези задачи се изпълняват в тясно сътрудничество със СС, под отговорността на НО.

При изпълнение на задачите структурите на програмата осигуряват адекватно разделение на функциите, за да се избегне конфликт на интереси. Описанието на системата за контрол и управление и съответните работни процедури предоставят подробности относно това как се спазва принципът на разделяне на функциите между и в рамките на програмните структури.

7.3 Разпределение на задълженията между участващите държави-членки и, когато е приложимо, трети държави и задморски територии, в случай на финансови корекции, наложени от управляващия орган или Комисията

Позоваване: буква в) от член 17, параграф 6

Текстово поле [10 500]

Съгласно чл. 69 (2) от Регламент (ЕС) 2021/1060 - CPR, всяка държава партньор е отговорна за разследване на нередности, извършени от бенефициентите, намиращи се на нейна територия. В случай на системна нередност, държавата партньор разширява разследването си, за да обхване всички потенциално засегнати операции. Държавата партньор прави финансовите корекции във връзка с индивидуални или системни нередности, открити в операциите или оперативната програма. Финансовата корекция се състои в анулиране на целия или част от публичния принос към операция или оперативна програма. Финансовите корекции се записват в годишните отчети от управляващия орган за отчетната година, през която е взето решение за анулирането.

Управляващият орган ще трябва да гарантира, че всяка сума, платена в резултат на нередност, ще се възстановява от водещия партньор. Бенефициентите изплащат на водещия партньор всички неправомерно изплатени суми. Специални разпоредби относно изплащането на суми, предмет на нередност, се включват както в договора, който ще бъде подписан с водещия партньор, така и в споразумението за партньорство, което ще бъде подписано между бенефициентите.

Ако водещият партньор не успее да осигури изплащане от други бенефициенти или ако управляващият орган не успее да осигури изплащане от водещия партньор, държавата партньор, на чиято територия се намира съответният бенефициент, възстановява на управляващия орган сумата, неправомерно изплатена на този бенефициент. Когато държава-членка не е възстановила на управляващия орган неправомерно изплатени суми на партньор, тези суми подлежат на нареждане за възстановяване, издадено от Комисията, което се изпълнява, когато е възможно, чрез прихващане към съответната държава-членка.

Управляващият орган отговаря за възстановяването на съответните суми в общия бюджет на Съюза в съответствие с разпределението на задълженията между участващите държави партньори, както е описано подробно в Меморандума за изпълнение.

В съответствие с член 104 от Регламент (ЕС) 2021/1060 – CPR, Комисията има право да извършва финансови корекции, като анулира целия или част от приноса на Съюза към програмата и извърши възстановяване от държавите партньори, за да изключи от финансиране от Съюза разходи, които са в нарушение на приложимото законодателство на ЕС и националното законодателство, включително във връзка с недостатъци в системите за управление и контрол.

В случай на финансови корекции от Комисията, двете държави партньори се ангажират да разделят сумата помежду си пропорционално на одобрените бюджети на проекта и извършените дейности от румънски и български бенефициенти, засегнати от финансовата корекция. В случай на финансови корекции от Комисията, дължащи се на случайни или аномални нередности, двете държави партньори се ангажират да разследват за всеки отделен случай. Финансовата корекция от Комисията не накърнява задължението на държавите партньори да търсят възстановяване съгласно разпоредбите на приложимите европейски регламенти.

В случай на незаконна/злоупотребена държавна помощ/помощ de minimis, предоставена в контекста на Interreg VI-A Румъния-България, УО, с подкрепата на всяка държава-членка отговаря

за възстановяването на съответните суми от бенефициентите, намиращи се на нейна територия, съгласно действащите национални процедури. Също така, България (Националният орган) възстановява на Управляващия орган сумите, които трябва да бъдат възстановени - помощта, отпусната от ЕФРР и свързаните с нея лихви, изчислени по методологията, предвидена в Регламента на Комисията, в случай че УО не успее да възстанови неправомерната/злоупотребена държавна помощ./предоставена помощ de minimis.

Меморандумът за изпълнение между държавите-членки, които са част от Програма Interreg VI-A Румъния-България, предвижда подробни разпоредби по отношение на разпределението на задълженията, събирането на задължения, създаване на буферен фонд за осигуряване на паричния поток на ниво програма, възстановяване на средствата от ТП (ако случаят е такъв), както и по отношение на предоставената държавна помощ/ помощ de minimis.

8. Използване на единични разходи, еднократни суми, фиксирани ставки и финансиране, което не е свързано с разходите

Справка: Членове 94 и 95 от Регламент (ЕС) 2021/1060 (CPR)

Таблица 10: Използване на единични разходи, еднократни суми, фиксирани ставки и финансиране, което не е свързано с разходите

Предвидено използване на членове 94 и 95	ДА	НЕ
След приемането програмата ще се възползва от възстановяване на приноса на Съюза въз основа на единични разходи, еднократни суми и фиксирани ставки по приоритет съгласно член 94 ROP (ако отговорът е да, попълнете допълнение 1 (Appendix 1))	☐	☒
След приемането, програмата ще се възползва от възстановяване на приноса на Съюза въз основа на финансиране, което не е свързано с разходи съгласно член 95 от ROP (ако да, попълнете допълнение 2 (Appendix 2))	☐	☒

Приложение 3. Списък на планираните операции от стратегическо значение с график – чл.17(3)

Текстово поле [2 000]

Приоритет 1: Добре свързан регион, ПО 3, СЦ 3.2

1. **Заглавие на Проекта:** DISMAR – Дунавска интегрирана система за маркировка

Водещ партньор: Речна администрация на Долното течение на река Дунав в Галац – AFDJ Галац

Партньори: Изпълнителна агенция за проучване и поддържане на река Дунав – ИААМДР Русе

Индикативен бюджет: 8 000 000 евро (ЕФРР)

2. Подобряване на железопътната свързаност и мобилността през Дунав

Потенциален водещ партньор/партньори: румънско и българско министерства на транспорта; Румънски и български железопътни национални компании, други участници от значение за тази област

Примерен бюджет: 12 000 000 евро (ЕФРР)

Приоритет 2: По-зелен регион, ЦП 2, СЦ 2.4

1. **Заглавие на Проекта:** ПОТОК 2 – Рационализиране на трансграничното сътрудничество: Съвместен подход за устойчивост при бедствия (STREAM 2 - Streamlining cross-border cooperation: Joint approach in disaster resilience)

Водещ партньор: Главен инспекторат за извънредни ситуации, Румъния

Партньори: Главна дирекция "Пожарна безопасност и гражданска защита", България; Инспекторат за извънредни ситуации на окръг „Добруджа“ Констанца, Румъния; Териториален инспекторат на Гранична полиция Гюргево, Румъния; Академия на МВР, България; Национално сдружение на доброволците в Република България.

Индикативен бюджет: 19 500 000 евро (ЕФРР)

2. **Заглавие на Проекта:** (Дунавски РИСК) - Предотвратяване на риска по река Дунав ((Danube RISK) - Danube Risk Prevention)

Водещ партньор: Министерство на околната среда, водите и горите, Румъния

Партньори: Национална администрация „Румънски води“, Министерство на околната среда и водите, България, Басейнова дирекция на река Дунав, България

Индикативен бюджет: 14 000 000 евро (ЕФРР)

Примерен график – операциите от стратегическо значение се разработват и изпълняват през целия програмен период.

Предложените партньорства могат да бъдат модифицирани/разширени, ако е така, с други съответни партньори, необходими за постигане на целите на проекта.